

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 18. IV aastakäik

TEATAJA

15. septembril 1929

Ilmub kaks korda kuus

Tellimishind:

Aastas . . .	kr. 2.50
Poolaastas . . .	” 1.50
Välismaale . . .	” 5.00
Poolaastas . . .	” 3.00

Toimetus:

Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Lai t. 45
Kõnetraat 17-77, toimetaja kodus 1-35
Toimetaja kõnetunnid: igal äripäeval 12—2 p. l.

Kuulutuste hinnad:

1/1 lhk.	kr. 40.00
1/2 ”	” 22.00
1/4 ”	” 12.00

Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Majandusliku parlamendi vallmised lähenevad. Meie kaubavahetus Tüüliga. Soomes asutatakse koole müügioskuse arendamiseks. G. Mühlbaumi 50 aasta juubel. Talmevõli meie rahvamajanduses. Eesti-Briti majanduslik läbikäimine 1928. a. Elukallidus Eesti linnades Soome tööstus 1928. a. Väljaveokontrollide alluvate kaupade märkimisest. Kaubandus-tööstuskoja teateid. Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt. Tolliteateid. Turgude ülevaade. Välisbörsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kurslisedel

Majandusliku parlamendi valimised lähenevad.

Varsti saab täis neli aastat, mil valiti praegune Kaubandus-tööstuskoda, ja lähemal ajal seisavad kaupmehed, töösturid ja laevnikud jälle valimiskastide ees, et uuesti saata oma parlamenti 120 valitud meest. Valimise eeltööd on hoogsasti käimas, valimisõiguslike nimekirjad on seatud kokku ja üle kogu maa on kihinalkahinal käimas nõupidamised ja läbirääkimised vääriliste kandidaatide ülesseadmiseks.

1925. a. 10. novembril tegevusse astunud Kaubandus-tööstuskojale langes raske ülesanne, olla esimene kaub.-tööstuskoda Eestis, olles seega teerajaja oma alal. Puudusid kogemused ja traditsioonid, oli tarvis seaduses ja juhatuskirjas ettenähtud koja üldiste ülesannete kõrval korraldada ka koja enda sisemist organiseerimistööd ning üksikute koja organite tegevuse lahtiarutamist.

Nüüd, mil praeguse koja volitused on peaaegu lõpmas, vaadates tagasi läinud nelja aasta tegevusele ja võttes kokku selle aja jooksul tehtud tööd ei saa talle keelda täit tunnustamist, sest tööd on tehtud rohkesti, väärtuslikku tööd, mis on kindlasti avaldanud meie majanduslikule elule tervendavat mõju.

Kui on siin-seal tulnud kuuldavale mõningad etteheited kojale, olgu valitsuse ringkonnist või kaupmeeste-töösturite endi hulgast, nagu ei oleks koda veel küllalt ära teinud koja ümber koondunud majandusringkondade huvide kaitseks, siis on siin tegemist kas koja töö ning tegevuse puuduliku tundmisega või aga teatava pahatahtlikkusega meie majanduslikus elus ikka suuremat ja tähtsamat kaalu omandava asutise arenemise vastu, mille otsusi ja arvamusi kasvava tähelepanuga kuulatakse nende poolt, kes meie majanduslikku elu juhivad.

Kaubandusel, tööstusel ja laevandusel on meie rahvamajanduses etendada võrratu tähtis osa, ja küsimusi, mis neil laialistel aladel üles kergivad ja mille kohta koda oma arvamist ja seisukohta võib avaldada ja peab avaldama, on otsatu palju. Nii ei ole kaubandusele, tööstusele ja laevandusele huvituseta korraldused sotsiaalalal, liikumise ja transpordi küsimused, elukoha valiku ning teenistusloa andmise seadused ja terve rida teisi väga mitmekesiseid küsimusi, mille sageli ei näi olevat otsekohest ühendust kaubanduse, tööstuse või merisõiduga.

Koda arutab küsimusi kas oma algatusel või jälle valitsuse, omavalitsuse või seltskondlike organisatsioonide algatusel, kuid kojale puudub seadusandlik võim ning ta ei saa oma otsusi pan-

na maksma. Sellest tekibki mõnel pool arvamine, kas meil siis üldse koda on vaja, kui ta ei saa oma otsusi viia ellu valitsuse ja seadusandliku kogu sanktsioonita. Kogu maailmas on kaubandus-tööstuskodad vaid nõuandvad asutised ja teisi ei võikski see olla, sest muidu tekiks ju riigis kaks paralleelset võimu. Seda tuleb võtta arvesse neil, kes kergel käel teevad etteheiteid, nagu poleks koda kuigi palju suutnud ära teha.

Valitsus võib koja arvamiste ja seisukohtadega arvestada või mitte arvestada, vaadates sellele, mil määral need vastavad valitsuse poolt ülesseatud üldisele majanduslikule suunale või poliitilisele konjunktuurile. Näiteks olgu siin toodud pagaritööstuses öötöö keeld, mille vastu koda energiliselt seisib, põhjendades kaalult oma seisukohti, kuid tolleaegne valitsus ja temale sekundeeriv koalitsioon jättis puhtpoliitilistel motiividel koja arvamise tähele panemata, ja sääraseid küsimusi on väga palju, kus koja energiline võitlus on jäänud tagajärgeta.

Kojale tuleb oma tegevuses ja seisukohtades arvestada väga paljude asjaoludega ja ta ei saa iial täita iga üksiku kaupmehe või töösturi soove, kui need soovid ei ole kooskõlas kaubanduse ning tööstuse üldhuvidega. Samuti ei saa koda paljudes küsimustes tuua oma seisukohti avalikkuse ette, nagu näiteks kaubalepingute küsimustes, mis peetakse salajasteks seni, kuni nad pole esitatud riigikogule. Ka erakordseid tollimuudatusi hoiab valitsus arusaadavatel põhjustel saladuses seni, kuni need pole kuulutatud välja üldiseks teadmiseks. See kõik on töö, mis sünnib kojas vaikselt ja kõrvalistele isikutele teadmata.

Rääkimata seaduseelnõudest, mis töötatakse välja kojas eneses ja mida kaitstakse vastavates asutistes ja komisjonides, tuleb kojale sageli kõige energiaga töötada mõne seaduseelnõu vastu, mida pahempoolsete poliitiliste erakondade poolt püütakse suruda läbi ja mis meie majandusringkondadele võiksid osutada kardetavaiks. Näiteks võiks siin tuua järgmisi seaduseelnõusid: 1) põllutööriistade ja -masinate katsejaama seaduse eelnõu, mille eesmärgiks oli kõik põllutööriistade ja masinate tüübid enne müügileaskmist riiklikus katsekojas proovida läbi ja hinnata. Alles katsekoja loal oleks neid võidud lasta müügile. On arusaadav missuguseid raskusi see oleks veeetanud meie masinakaubandusele. 2) Riiklike monopolide, eriti tubaka ja tubakasaaduste, õlle j. t. monopoli seaduse eelnõu. Igale teadlikule ärimehele on selge, mis säärased riiklikud

Oleme seega ostnud Türgist 155 miljoni senti eest, müünud aga kõigist 20 miljoni s. eest, see on — passiivsus meie kahjuks on 135 miljonit senti. Tuleb muidugi arvestada olnud takistustega, konsulaaresinduse ja lepingute puudusega, mis tihtigi on olnud ülepääsmatuiks raskusteks meie eksportööridele. Häid lootusi tulevi-

kus pakub asjaolu, et Türgi on suur ja ostuvõimeline turg, ligi 14 miljoni elanikuga, kuid normaalse kaubandusliku vahekorra loomiseks on esikätt tarvilik sõlmida kindel ja läbikaalutud kaubaleping vastastikku enamsooduste ja hõlbustustega kaubitsemise edendamiseks.

Soomes asutatakse koole müügioskuse arendamiseks.

Soome eduskunnale anti omal ajal esitis kaubandusliku hariduse korraldamise kohta. Ühenduses sellega on avaldatud mõningaid huvitavaid statistilisi andmeid kaubanduse arengust Soomes.

Neist selgub muuseas, et kaupmeeste arv on tunduvalt kasvanud. 1880. a. oli neid linnades 1820, 1925. a. aga juba 13.514. Maal oli 1880. a. 2094 kaupmeest, 1925. a. aga juba 7845. See osutab kaubandusliku tegevuse suurt tõusu ja ühtlasi selle tähtsuse kasvamist. Ühtlasi tuuakse ette mõningad arvud kaubanduslike ettevõtete arvu kohta. Kui 1897. a. oli 56 aktsiaseltsi, võis 1927. a. neid lugeda juba 1468. Aktsiakapitale oli 1897. a. kõigest 3,7 milj., 1927. a. aga 762,7 milj. mk.

Kaubandusest elas 1880. a. 21.064 isikut, 1920. a. on neid 106.276. Kui seega kogu elanikkude arvust 1880. a. ainult 1 % oli „kaubarahvaks“, kujunes vastav protsent 1920. a. 3,4:ks. Ka tööstusettevõttest leiba saavate kodanikkude arvu on kasvanud, nimelt 6,6 protsendilt 14,8 %. Põllumajanduses on asi sootu ümberpöördukt. Kui 1880. a. sellest elas 74,8 % elanikkude koguarvust, on protsent praegu langenud 65 peale.

Ühes kaubanduse kasvamisega suurenes ka nõudmine müüjate ja kontoriameetnikkude ning teiste kaubanduses tarviliste tööjõudude järele. Kuna aga kaubanduses ametioskust on vaja rohkem kui mõnel muul alal, on enamus tööjõududest lõpetanud vastava õppeasutise kursused. Nii on märgata õpilaste arvu suurt kasvu seesugustes õppeasutistes. Kaubanduslike õppeasutiste õpilaste arv oli 1905. a. 1975, 1925. a. aga 3924, kuna tehniliste õppeasutiste õpilaste arv sama aja jooksul oli kasvanud kõigest paarisaja võrra.

Võiks arvata, et ka Soome riik on osutanud tähelepanu kaubanduslikele õppeasutistele. Arvud kõnelevad aga sootu vastupidisest nähtest. Kui Soome riik 1925.—26. õppeaastal maksis iga tehnilise õppeasutise õpilase kohta toetust 4881 Smk., siis kujunes vastav toetus kaubandus-

likkudes õppeasutistes kõigest 882 Smk. Vahe on käegakatsutav.

Seni on Soome kaubanduslikud õppeasutised jagunenud: kaubandusinstituudiks, kuhu sisseastumiseks nõutakse keskkooli või kaubanduskooli lõpetamist; kaubanduskooliks, algkooli haridusega sisseastumiseks, ja kaubanduslike abijõudude kooliks neile, kes päeviti on tööl ja võivad alles õhtul anduda õppimisele. Kooli pääsmiseks on tarvis algkooli haridust.

Valitsuse uus esitis näeb ette kaks uuendust. Kõigepealt tuleksid väiksematesse kohtadesse asutada müügikoolid, kuna neil kaheaastase kaubanduskooli ülalpidamise kulud lähemsiid liiga suureks. Teiselt poolt peaks riik pidama ülal n. n. normaalse kaubandusliku õppeasutise. Olgu mainitud, et riik ei ole seni eksisteerivaile kaubanduslikele õppeasutistele annud mingisugust toetust.

Möödunud aastail on kaupmeeskond korduvalt avaldanud soovi müügikunstis õpetamiseks erilise ainenä. Osa õppeasutisi on ka selle sooviga arvestanud. Kuna aga müügiõpetus on niivõrra lai ala, et selle käsitlemine hariliku kaubandusliku õppeasutise raumides jääb kitsaks, tuleb eriliste müügikoolide asutamise kavatsust pidada õnnelikuks mõtteks. Samuti kavatsetakse uutes kaubanduskoolides pühendada esimene klass müügioskusele. See õppeaasta moodustaks ühtlasi erilise kursuse, mille lõpetamine on võimaldatud ka neile, kes kaubanduskoolis ei käi. Sellega kujuneks vastava erihariduse hankimine võimalikuks ka neile, kes ei suuda kanda kaheaastase kaubanduskooli kulusid.

Soome kaupmeeskond on kindlas arvamisest, et rahvaesindus saab aru kaubanduse kasvamisest tähtsusest ja hinnates kvalifitseeritud jõudude paremust ei keeldu lubamast riigi toetust vastavate õppeasutiste loomiseks.

T. H.

G. Mühlbaumi äri 50 aasta juubel. Väikesest poekesest moodsaks maakaupluseks.

Gustav Mühlbaum †
ettevõtte asutaja.

Ülesvõtte on tehtud 25 aasta eest.

Karoline Mühlbaum,
ettevõtte asutaja abikaasa ja praegune
firma omanik.

Ülesvõtte on tehtud 25 aasta eest.

1. juulil 1879. aastal asutas Gustav Mühlbaum Järva-Jaani kiriku juures, esimese selles kohas, kaupluse. Sündinud Kurisoo mõisa valitseja pojana hra Mühlbaum õppis puutööstust, kuid elusaatus paiskas ta kaupmehe selliks, millisel kohal ta ustavalt teenides ja äärmise kokkuhoiu juures kogus endale tagavaraks tervelt tuhat rubla. Selle kapitaliga asutaski ta Järva-Jaani kiriku juure, milline ümbrus tol ajal koguni teistsugust pilti pakkus kui praegu, väikese maarahvakaupluse.

Iga äriettevõtte edu pant on tema omaniku ausus, otsekoheus ja hool. Need olidki tegurid, mis viisid firma „Gustav Mühlbaum“ õitsevale järjele. Lahtise silmaringiga ja ettevõtliku vaimuga varustatult oskas Gustav Mühlbaum leida suuräriseid, kust ta oma kaupu otse teed sisse ostis. Nii impordeeris ta otse Peterburist, Moskvast, Permist ja isegi Ameerikast. Arusaadavalt kannatas ettevõtte seega välja jär-

jest kasvava võistluse ja andis võimaluse oma järk-järguliseks kasvamiseks ja arenemiseks

Olles seltskondlikus tegevuses kõigist lugupidatud ja armastatud, andis ta ühtlasi hea hariduse oma poegadele, kellest üks arstiteaduse doktorina puhkab Ameerika mullas. Sealjuures kandis ta viimase võimaluseni hoolt oma ettevõtte edenemise eest. Sellest tuligi, et G. Mühlbaumi äri oli Järvamaal üks tuntumaist äridest, mille soliiduse eest vastutas firma nimetus.

23 aasta eest pani Gustav Mühlbaum oma silmad igaveseks uneks kinni. Tema abikaasa, Karoliine Mühlbaum, kes algusest peale oma mehega äriettevõtte pidamise raskusi jagas, hakkas nüüd oma käel ettevõtet juhtima. Aususel ja hoolsal tööil käib Jumala õnnistus kaasas, seda tunnistab proua Mühlbaumi tegevus. Hoolimata neist suurtest raskustest, mis äril ja ta omanikul tuli sõja ja punaste hirmuvalitsuse ajal üle elada — proua Mühlbaum oli punakaartlaste

poolt surmamiseks vangistatud, aga esines siiski opositsioonivägede ees oma surmamõistjatele armu palujana — kauplus tühjaks tehtud, välja-vaated kõige halvemaks kujunenud, tuli peagi jälle tõus ja paranemine. Ja nüüd, kus raudteejaama ja suurenenud liikumise tõttu Järva-Jaani on üks käidavamatest punktidest Järvamaal, on ka firma G. Mühlbaum süda-Järvamaal tuntumaid kauplusi.

Jälgides säärase ettevõtete tekkimist, nende käiku ja edu jõuame otsusele, et hool ja kor-

ralikkus on see, mis ettevõtet edasi viib. G. Mühlbaumi firma edukäik on vaid üks vähestest näidetest sel alal. Tegelik elu ja ajalugu näitavad, et ka sinepiivakesena võrsunud äriettevõtte ausal ja korralikul juhtimisel võib võrsuda tammeks, mis varju pakub paljudele ja mille okstele nii mitmed „linnukesed“ oma pesi loovad. Usume, et sääraseid tüsedaid ettevõtteid Eestis veel mitmeid leidub.

R. Berendsen.

Taimevõi meie rahvamajanduses.

Toodang ja tarvitamine välisriiges. Taimevõitööstus Eestis.

Laiemais ringkonnis vaadatakse meil taimevõi kui tähtsuseta aine peale. Hinnatakse madalalt ja ollakse isegi vaenujalal, eriti alamrahva hulgas. Viga peitub selles, et ei olda küllalt teadlik taimevõi valmistamisviisi kui ka aine toitvuse küsimustes.

Taimevõi valmistamine sarnaneb üldiselt hariliku või valmistamise viisile. Vahe seisab vaid selles, et taimevõi sisaldab rasvaineid taimerii- gist, koorevõi aga — loomariigist. Taimevõi valmistamisel tarvitatakse mitmesuguseid taime- rasvu mitmesuguses koosseisus, kusjuures val- mistamine sünnib igas vabrikus oma retseptide järele. Ammugi on tehtud kindlaks, et taime- või sisaldab kuni 84% rasvaineid. Prof. Jucke- nacki poolt on tehtud selgeks, et 100 gr. taime- vöid, samuti kui 100 gr. harilikku vöid, 761,1 ka- looriat sisaldab.

Sellest järgneb, et nimetatud aine on küllalt toitev ja rasvainete sisaldavuse poolest sama- väärtuslik toiduaine kui koorevõi.

Ei ole huvituseta vaadelda lähemalt, kuidas on arenenud taimevõi tarvitamine välisriiges. Statistilised andmed kõnelevad, et suurim taime- või tarvitamine ja rohkemaarvulised taimevõi tehased on just vanus põllumajanduslikes riiges — esirinnas Daanis, Soomes, kus karjakasvatust on kõrgel tasapinnal. See paistab küll uskuma- ta mõnelegi, on aga siiski nii, mida võib tõen- dad iga eriteadlane. Hollandis tegutsevad 23, Soomes 12 taimevõitehast, kust miljoneid kg tai- mevöid turule saadetakse. Daanis tarvitatakse keskmiselt inimese kohta 20,8 kg taimevöid aas- tas, E e s t i s a g a v ä h e ü l e ½ k g i n i m e s e k o h t a.

Andmed Berliini toitlusnäituselt 1928. a. kõnelevad, et taimevõi tarvitamine igalpool kul-

tuurriiges on ülekaalus hariliku või tarvitami- sest. Nii näit.:

Taimevõi tarvit. 1 elan. kohta 1926. a. (kg)	
Saksamaal	7,2
Inglismaal	7,8
Hollandis	7,4
Rootsis	6,6
Daanis	20,7

Hariliku või tarvit. 1 elan. kohta 1926. a. (kg)	
Saksamaal	7,2
Inglismaal	6,5
Hollandis	5,6
Rootsis	3,8
Daanis	5,6

Daanis valmistati 1926. a. 1 elaniku kohta 46,4 kg vöid, millest ta ise ära tarvitas 5,6 kg, kuna ülejäägi — 41 kg — vedas välja. Nii on Daanis taimevõi tarvitamine suuresti ülekaalus hariliku või tarvitamisest. Seejuures kuulub daanlane terveima inimkonna hulka maailmas ja on ühtlasi jõukas rahvas.

Mis puutub Inglismaasse, siis arvatakse, et seal vahest taimevöid ei tunta, kuna sinna ainult koorevöid välja veetakse. Andmed kõnelevad aga teisiti: inglane tarvitab keskmiselt 7,8 kg taimevöid ja ainult 6,5 kg haril. vöid.

Taimevõi võidukäiguks annab põhjust selle aine kõrge väärtus kui ka odavam hind.

Kuivõrra jõudsasti taimevõi tarvitamine eel- pooltähendatud mais on tõusnud, näitab järg- mine arvustik — 1 elaniku kohta kilogrammides.

	1913. a.	1924. a.	1925. a.	1926. a.
Saksamaal	3	6,4	6,7	7,1
Inglismaal	2,8	5,6	7,1	7,8
Hollandis	4,8	6,9	7,4	7,4
Rootsis	4,4	5,2	6,6	—
Daanis	15,8	20,7	20,6	20,7

On veel huvitav ära märkida, et 1926. aastast tagasi viimase 13 aasta jooksul on taimevõi produktsioon tõusnud üle 100%, nagu näitab käesolev tabel selle tarvitust tonnides. (1 tonn = 61 pd.)

	1913. a.	1926. a.
Saksamaal	200.000	450.000
Inglismaal	127.400	343.000
Hollandis	30.000	55.482
Rootsis	23.900	42.389
Daanis	44.200	71.500

Taimevõi maailmaproduktiooni ja tarvitust arvestatakse 85.000.000 puuda peale aastas.

Meie riigi rahvamajandus võidaks määratu palju, kui meil taimevõi hindamine laiemais ringkonnis tõuseks säärasele pinnale kui on Daanis või Hollandis.

Samuti muutuks aktiivsemaks ka kaubabilanss. Kui näiteks Eesti taimevõi tarvitus koorevõi arvel tõuseks ainult ½ Daani tarvituseni, s. o. 10 kg-ni elaniku kohta aastas, siis võiksime selle arvel võid rohkem välja vedada 12.000.000 kg ehk 750.000 puuda, mis omakorda suurendaks sissevoolu vähemalt miljardi senti võrra.

Kuivõrra suurelt on levinud taimevõi tarvitamine, selgitab väljavõte „The Financial Times'ist“ 11. 5. 29. a. lord Bessborough'i kõnest taimevõi trusti edenemisest, milles muuseas eriti alla kriipsutatakse kuulutamise (reklaami) tähtsust neil maal, kus taimevõi tarvitamine pole

veel suur. Selgub, et 1928. a on reklaami peale kulutatud 1.600.000 Inglise naela, meie rahas 2.920.000.000 s., missugune summa võrdub ligikaudu ¼ Eesti riigi eelarvest.

Taimevõitööstus Eestis on võrdlemisi veel uus ala, kuid peab õigusega tõendama, et möödunud 5—6 aasta jooksul on tehtud nähtavaid edusamme. Tööstus näitab järjekindlat kasvamist ja arenemise tendentsi.

Meil on kolm taimevõitehast: A.-S. „Extraktor“, „Kokk“ ja „Eesti kokovar“. Nende toodang oli l. a. umbes 50.000 puuda, koguväärt. umbes 1 miljon kr. Läänud aasta taimevõi tarvitamine on võimaldanud meile vähemalt 50.000 puuda rohkem koorevõid välja vedada, mis omakorda ligikaudu 2 milj. võrra välisvaluuta sissevoolu on suurendanud.

Kui kõnelda kodumaa taimevõitööstusest, siis ei saa eitada tema suurt tähtsust rahvamajanduslikult. Enne kodumaa taimevõitööstuse ellukutumist püsis välismaa taimevõi märksa kõrgemas hinnas. Hiljem, kodumaa tööstuse tekkimisel, langesid hinnad, seega on hindade langemine kodumaa tööstuse võistluse teene.

Kõik need andmed näitavad, kuivõrra suur tähtsus on taimevõil rahvatoitluses ja missuguse kiirusega on see tööstus edenenud välismaal. Ka meil kodumaal tuleks nii tarvitajail kui ka valitsusvõimudel selle tööstuse arendamise peale kodumaal rohkem rõhku panna.

Eesti-Briti majanduslik läbikäimine 1928. aastal.

Eesti-Briti vahelised majandussuhted arenesisid 1928. a. edukalt ja üldkaubanduslik läbikäik kasvas 11,5 miljoni krooni võrra.

Eriti jõudsasti kasvas meie saaduste väljavedu Britisse, nii et 1928. a. meie 34,6% kogu oma väljaveost mahutasime Britisse, 31,4% vastu eelkäival aastal. Kuigi meie ostud Inglismaalt kasvasid väärtuse poolest umbes 1 miljoni krooni võrra, langes seevastu Briti osa tähtsus meie sisseveos 14% pealt 11% peale. Siinjuures tuleb võtta arvesse, et meie 1927. aastal erakorraliselt pikaajalise laenu abil Britist ligi 2,5 miljoni krooni väärtuses raudteematerjale ostime, nii et tegelikult 1928. a. muude Britist sisseveetud kaupade väärtus umbes viimase summa võrra on kasvanud.

Järgnevad arvud 1928. ja kahe eelkäiva aasta sisse- ja väljaveo kohta (miljon. kroonides ja protsent. üldisest sisse- ja väljaveost) iseloomustavad meie kaubavahetuse tendentsi Britiga:

	1928	%	1927	%	1926	%
Eesti sissevedu						
Britist . . .	14.390	11	13.750	14,3	11.580	12,1
Eesti väljavedu						
Britisse . . .	44.171	34,8	33.220	31,4	27.680	28,8

Eesti osa Briti väliskaubanduses, võrdluses teiste Ida-Balti riikidega ja Nõukogude Venega, iseloomustamiseks toome allpool tabeli Briti ametlike andmete järele (tuhanded naelsterlingeis):

	Briti sissevedu		Briti väljavedu		Reeks- saadused	port
	1928	1927	1928	1927		
Eesti . . .	2268	2249	600	671	234	181
Läti . . .	5755	6001	1292	1150	177	134
Leedu . . .	361	389	352	234	22	17
Soome . . .	13237	15901	3600	3234	510	544
Poola ja Danzig	5791	8099	5252	5315	829	848
Nõuk.-Vene	21548	21056	2715	4313	2084	6781

Nagu viimasest tabelist näha, müüsid Soome, Eesti ja Läti kokku suuremas väärtuses saadusi Britisse kui kogu Nõukogude Venemaa ja samal ajal ostsid nimetatud kolm riiki Britist ligi kaks korda nii palju kaupa kui Nõukogude Venemaa.

Eesti-Briti kaubavahetus tähtsamate kaubaliikide järele 1928. aastal oli:

Tähtsamad väljaveoained Inglismaale:

	Kaal tonnides	Väärtus kroonides
Või	3.972	11.293.336
Munad, tuhat tükki	7.623	742.694
Šokolaad	122	426.584
Tallanahk	307	1.301.655
Kuuse- ja männilauad, plangud ja lätid, standardi	57.381,6	12.113.659
Propsid, kantjalga	3.909.195	3.344.062
Vineerplaadid	13.598	3.580.498
Vineertoolipõhjad	818	464.436
Tselluloos	5.078	876.688
Pakkimis- ja kirjutuspaber	1.625	628.733
Ajalehepaber	386	89.235
Lina	2.767	4.437.167
Linatakud	241	265.837
Pakkimis- ja kotiriie	199	303.622
Tuletükid	453	193.890
Mitmesugused kaubad		4.109.053

Üldse väljavedu Inglismaale: 44.171.150

Tähtsamad sisseveoained Inglismaalt:

	Kaal tonnides	Väärtus kroonides
Nisujahu	3.205	962.810
Heeringad	9.584	2.569.013
Suhkur	2.733	742.950
Sool	398	31.694
Raudplekk, kaetud muude metallidega	3.207	1.007.178
Kudumismasinad	249	215.560
Tekstiiltööstusmasinad ern.	109	116.586
Õmblusmasinad	230	779.653
Jalgrattad, tükki	4.228	389.206
Kivistüsi	74.400	1.333.824
Koks	3.314	88.758
Puuvillane lõng	38	307.511
Puuvillane riie	114	1.080.150
Villane lõng	30	218.901
Villane riie	45	863.573
Muud kaubad		3.682.400

Üldse sisse veetud Inglismaalt: 14.389.725

Eesti-Briti kaubanduslikus läbikäimises ei ole aruandeaasta jooksul erilisi pöörded olnud. Eesti kaubad on jätkanud endale turu kindlustamist Britis. Kõikidel meie tähtsamatel väljaveoaladel on Britis kindlad sidemed sõlmitud ja n. õelda vundament rajatud. Edaspidi tuleks esimeses järjekorras rõhku panna meie kaupade kvaliteedi tõstmise ja standardiseerimise peale. Järjest kõveneva võistluse tõttu Briti turgudel tuleb ka meil valmistamise ja transpordi meetodeid ratsionaliseerida ja nende kulusid vähendada püüda. Kavatsatud Eesti-Inglise laevaliini tegevusse astumisel avanevad võimalused ka Põhja-Inglise turule tungida, mis eriti meie karjasaadustele on olulise tähtsusega. Parema laevühenduse abil avaneb ka võimalus vähemal tööstusaladel oma eksporti Britisse elustada, ja juba praegugi võib märkida mitmete meie vähemate tööstussaaduste edu Inglise turul.

Kaubanduslike sidemete sõlmimisel on peakonsulaat jõudumööda kaasa aidanud ja eriti soovitage meie kodumaa ettevõtetele enne uut sidemete sõlmimist siinsete äride kohta põhjalikke andmeid muretseda. Peakonsulaadil on oma sidemete tõttu panga ja äriühendustega võimalik referentside muretsesemises abiks olla.

Viimase kahe aasta jooksul on Inglise äriorganisatsioonidest kaebusi tulnud kuuldavale seeütle, et mitmed riigid Inglismaalt väga vähe ostavad, kuigi nad märksa suuremal määral Inglismaale oma kaupu müüvad. Eriti ilmus ajakirjanduses etteheiteid Daani aadressil, kuid sama on ka Soome ja Eesti kohta mõista antud. Et Eesti suhetes Inglise kaupade vastu ei tekiks arusaamatusi, pidasin 1927. a. Londoni kaubanduskoja Eesti sektsiooni koosolekul referaadi Eesti-Briti kaubandussuhete kohta ning soovitasin sektsioonile erikomisjon valida mõlemate maade kaubavahetuse elustamise võimaluste uurimiseks. Sarnane komisjon valitigi ja viimane valmistas peale põhjalikku tööd ühe ettekande, milles peale praktiliste soovitusete oli väljendatud ka arvamine, et Inglise-Eesti kaubanduse passiivsuse põhjustest suuremat osa väljaspool Eestit tulevat otsida.

Komisjoni aruanne on laialdast tähelepanu leidnud ja ühenduses Eesti finantsolude tervendamise ja välislaenukauguga on kaubandusringkondades viimasel ajal suurenev huvi Eesti turu vastu märgata. Selle tagajärjel oleme sagedasi kaubandusliku iseloomuga järelepärimisi saanud ja Inglise ärid on endale sündsaid esindajaid ja agente Eestis hakanud otsima.

Kuna meie huvides on vastavalt meie suurenevale ekspordile Britisse ka scalt rohkem osta, oleme igapidi püüdnud Inglise firmadele sidemete loomises olla abiks.

Kogemus aga on näidanud, et otstarbekohasem on mitte kodumaa äride nimesid mõnesuguste käsiraamatute või nimekirjade põhjal inglastele anda, vaid igakord enne Eestist tõsiste inimeste nimesid muretseda. Viimaste leidmiseks loodame kaubandus-tööstusministeeriumi ja Kaubandus-Tööstuskoja kaasabi, kellel kohapeal võimalik on sundsuid ja asjast tõesti huvitatud ärisid või isikuid leida.

Teiselt poolt aga peab tähendama, et mitmes siinses äriühingonnas teatav pettumustundmus on, kuna nende arikogemused mõnede Balti riikidega kõige õnnelikumad ei ole olnud. Pean tähendama, et ka Eesti suhtes teatavat tagasihoidlikkust just nendes äriühingondades on märgata, kellel meiega äritehinguid on olnud ja kellel seetõttu mõnede meie asutiste asjaajamise omapärasuste kohta on kogemusi.

Siin on mõnes äriühingonnas levimas arvamine, et töötamine Balti riikides ennast ära ei tasu, kuna äritegevuses viimastega sagedasti ettenägemata erakorralisi raskusi tekkivat, mis äri kasu ära söövat.

Viimast asjaolu peame väga hädahohtlikuks, kuna meie poolt pakutavad äritehingud iseendast on niivõrra väikesed, et nad suurematele ja mõjuvatele välisfirmadele küllaldast huvi ei paku erakorraliste pingutuste tegemiseks. Siinkohal tähendan, et viimasel ajal etteheideteks erilist põhjust on annud meie komisjonide süsteem, mille tagajärjel välisfirmade arvates meil üldse raske olevat vastutavaid isikuid leida, kellega asjalikult võiks töötada

Meie nime soliidusele kahjulikkude erijuhutumiste peale oleme asjasse puutuvate asutiste tähelepanu juhtinud ja tähendaksime siinkohal vaid üldiselt, et meil, s. o. Balti riikidel, siin palju sõpru ei ole juba lihtsalt sel põhjusel, et meid ei tunta, ja on väga hädahohtlik neid vähe-seid ärisõpru, s. o. ringkondi, kellel meie vastu mitte ainult platooniline huvi ei ole, võorastada.

Eriti aga just käesoleval poliitilisel ajajärkul, kus igalpool püüde tsentraliseerimise ja rationaliseerimise poole avaldub, on Balti riikidele kahjuks igasugused nähted, mis neid takistustena paista lasevad rahvusvahelise kaubavahetuse arendamises. Kui meie juba praegu oma võrdlemisi väikest ärilist läbikäimist välismaadega õieti arendada ei suuda, kaob väljaspool loomulikult usk meie võimetesse ja oskusesse ja tekib hädahoht, et meie abi suurema ärilise läbikäimise jaluleseadmise juures Lääne ja Ida vahel larviliikuks ei peeta ja meist mööda minnakse.

Tunduvaks kahjuks Balti riikide prestiižile oli ka 1928. a. lõpul Londonis aset leidnud Hof-fide protsess Lloyds'i agentide vastu, mille kestvusel paljastusid mõnede Läti ja Eesti firmade meetodid, mis kõigis asju, siin heakskiitmist ei leidnud.

Kokkuvõttes võib praeguse Eesti-Briti majandusvahekorra kohta öelda, et nendel äriala-del, kus ühendus juba kindlaks on kujunenud, arenemiseks raskusi ei ole. Kuid uute kavade toostamise suhtes ja eriti Briti kapitali juuretõmbamise küsimuses tuleb aga mõnd aega teatava tagasihoidlikkusega arvestada.

R. Möllerson,
peakonsul.

Järvakandi klaasivabrik

Mehaaniline sisseseade valmistab **fahvelklaasi** igas suuruses ja paksuses.

Järvakandi spetsiaal-aknaklaas on parem vastava sordi importklaasist.

Kontor: Tallinn, Süda tän. 1. Telef. 5-27 ja 15-38.

Vabrik: Järvakandis. Telefon: Lelle 7.

Elukallidus Eesti linnades.

Riigi statistika kuukirjas on avaldatud huvitav kokkuvõte elumaksumusest Eesti linnades 1922.—29. aastate keskel.

Statistika keskbüroo abijuhataja A. Tooms annab selle kohta alljärgneva seletuse.

Linnade vahekorid ainete maksumuses oli juba 1922. a. kujunenud välja küllalt kindlalt.

Kõrgemahinnalisele pealinnale järgnes sama kallis piiriäär, kus Narva jäi ainult vähe maha Tallinnast, Petseri selle isegi ületas.

Piiriäärele järgnesid veidi madalamate hindadega Valga, Võru, Rakvere, kuna sisemaa linnad, Paide, Tartu, Pärnu, eriti aga Viljandi ja Kuressaar, olid juba tunduvalt odavamad.

Sellelaadiline hindade suhe on püsinud kogu aeg, alates 1922. aastast kuni 1929. a.

Võttes võrdluseks Tallinna elumaksumuseks 100, on see Narvas ja Petseris 98—99, Valgas 97, Rakveres ja Pärnus 96, Võrus 95, Paides 94, Viljandis ja Haapsalus 93, Tartus 92 ja Kuressaares 91.

Nagu näeme, määrab toiduainete maksumuse meie linnades eeskätt linna ümbruskond.

Elu on kallim kõigis neis linnades, milliseid ümbritseb tagamaa ainult ühelt poolt, teiselt vaid riigi piir või meri, kuna suuremates liiklemis-keskpunktides, nagu Tallinnas, Narvas, Valgas ja Pärnus, on hinnad kõrgemad osalt ka seepärast, et otsem ühendus välisriikidega, kus hinnad on enamjaolt kõrgemad, mõjutab omajagu ka nende hinnastikku.

Eriline hindade kõrgus meie idapiirivöö linnades on põhjustatud osalt nende kehvast ümbrusest kui ka transpordioludest, kuna kaudselt mõjutab ka harukordselt kõrge Vene hinnastiku ligindus.

Üldiselt võib aga tähendada, et toiduainete maksumus on kõrgem piirilinnades, odavam sisemaal, üldise kallinemissuunaga läänest idasse.

Tahtes määrata ära ligikaudu hinnastiku

püsisumäära on kõige otstarbekohasem kasutada selleks Tallinna hinnastikku. Võttes Tallinna hindadeks 100 on kõige suurem kõikumine Pärnus 89—101- 12 punkti, edasi Viljandis -- 10 p., Paides -- 7 p. ja Tartus 6 p., kõige väiksem kõikumine on Valgas ja Võrus -- 3 p. ning Rakveres ja Narvas -- 2 punkti.

Nagu näeme, on hinnad püsivad idapoolsetes linnades, kuna läänepoolsetes on hinnad kerkinud, püüdes jõuda järele Tallinnale.

Vaadeldes hindade seisu toidu rühmade järele leiame, et 1922.—29. aastate jooksul oli hindade tõus 1925. a. üldine, kuigi mitte ühevõrra intensiivne kõigis rühmades, kusjuures näiteks üksikute toiduainete, peamiselt väljaveoainete, nagu liha, lihasaaduste ja rasvaainete, hinnad kallinesid 1925. a. Tallinnas 60% võrreldes 1922. a. hindadega.

Kallinemist oli eriti aga märgata 1925. a. Paides, Viljandis, Tartus ja Pärnus. Toitluskulude tõusis neis linnades 32--38% võrreldes 1922. a. hindadega (Tallinnas samal ajal 21%). 1927. a. näitasid toiduainete ja karjasaaduste hinnad langemist, kuna 1928. aastal algas uus hindade tõus, kusjuures kallinesid kõik toiduained peale koloniaalkaupade.

Lõppeks ei ole huvituseta jälgida Tallinna ja Riia hindade vahet. Võrreldes Tallinna ja Riia toiduainete nimestikku leiame, et Riias on toiduained üldiselt kallimad, käesoleva aasta aluseks oli tootluskulude suhe Tallinna ja Riia vahel kuni 20% viimase kahjuks.

Mis muutub elumaksumuse liikumisesse üldse 1928.—1929. a., siis iseloomustab seda selgekuuline tõus, mis kestab 1927. a. viimasest poolest alates.

Tõusnud on suurel määral tootluskulud, samuti ka kütte- ja valgustuskulud. Väheamal määral on suurenenud puhastus-, riietus- ja lõbustus- kulud.

Soome tööstus 1928. a.

Soomes saab ülalpidamist tööstusest ligi 15% elanikest. Möödunud aasta jooksul laienes tegevus peaaegu kõigil Soome tööstusaladel, välja arvatud saeveskid. Viimased olid sunnitud madalate puukauba hindade tõttu maailmaturul tegevuse tõmbama kokku ning produktsiooni vähendama. Ei olnud läinud aastal tööliste ja tööandjate vahel ka suuremaid konflikte, mis tööstuse arenemist oleksid takistanud. Tööpuudus

oli tähtsusetu, hädalaabitoid korraldati õrge väikesel määral.

Koduturu jaoks töötav tööstus.

Metallitööstusel oli 1928. aastal eelmisel aastal kaua kestnud töösulu tõttu palju tegemist. Aasta esimesel poolel ei suutnud kodumaa tehased kõiki tellimisi täita, nii et osa tuli anda välismaale. 1928. a. teisel poolel tundus metallitööstuses juba konjunktuuri langemist

rahanduskriisi tõttu. Toodangu kogu väärtus oli siiski palju suurem kui eelmisel aastal.

Puuvillatööstusel oli aasta esimesel poolel rohkesti tellimisi, kuid sügise poole muutus seisukord halva löikuse ning ühenduses sellega rahva ostujõu langemise tagajärjel. Mõned tehased olid sunnitud juba ladudesse valmistama ning aasta lõpul isegi tööpäevi nädalas vähendama. Puuvillatööstuse saaduste sissevedu suurenes l. a. 30% ehk 50 tonni võrra eelmise 1927 a. võrreldes. Soome töösturid kaebavad naaberriikide dumpingi üle.

Villase riide tööstus tegutses l. a. esimese 3/4 jooksul soodsates tingimustes, mis aga halvenesid aasta lõpu poole rahanduskriisi tõttu. Ka villase riide tagavarad suurenesid ladudes, mille minekut osalt ka välismaa võistlus takistas. Võrreldes eelmise aastaga suurenes villase riide sissevedu.

Linase riide tööstus arenes l. a. täitsa rahuldavates oludes. Soome linase riide toodang suurenes l. a. 12% võrra 1927. a. toodanguga võrreldes, ei jäänud ka kaupu ladudesse seisma.

Naha- ja kingatööstus töötasid l. a. normaalselt. Mõned nahatehased said kahju toornahkade järsu hinna langemise tõttu, kuna nad enne hinna langemist suuremal arvul toornahku kalli hinnaga sisse olid ostnud. Üldiselt töötasid nahavabrikud hästi, samuti ka kingatehased; viimaste l. a. toodang suurenes 20 milj. Smk. võrra 1927. a. võrreldes. Tampere sai valmis uus ajakohane kingavabrik, 1928. a. suurenes ka jalanoõude sissevedu 23% võrra 1927. a. võrreldes. Jalanõusid on toodud Saksast, Rootsist, Lätist ja USA'st.

Tubakatööstuse toodang suurenes saunuti 1928. aastal. Selle tööstusharu peale pole rahanduskriis avaldanud mingit mõju.

Suhkrutööstuse toodang tõusis Soomes l. a. 44.800 tonni peale (1927—41.800). Välismaalt toodi valmis suhkrut sisse kõigest 3800 tonni (1927—2604 tonni).

Margariinitööstus produtseeris l. a. Soomes 9900 tonni margariini (1927—8400 t.). Samal ajal tõusis aga ka sissevedu 350 tonni pealt (1927. a.) 875 tonni peale (1928).

Klaasitööstus töötas 3/4 aastat hästi, kuid aasta lõpu poole andis end tunda ka selle tööstusharu üldine majanduslik depressioon. Klaasiimpord suurenes l. a. peaaegselt akna- klaasi sisseveo tõttu.

Tsemenditööstus suurendas tunduvalt tootmist l. a. elava ehitushooaja tõttu, ei suutnud aga ikka turu nõudmisi rahuldada,

tsemendi sissevedu kasvas 30% ehk 17.000 tonni võrra 1927. a. sisseveoga võrreldes.

Fajansi- ja portselaanitööstuse toodang suurenes l. a. 10% võrra eelmise aastaga võrreldes, olgugi et Saksa ja Tšehhoslovakkia võistlus end teravalt andis tunda.

Soome eksport- (puu- ja paberi-) tööstuse arenemist l. a. iseloomustavad järgmised muudatused saaduste väljaveos 1927. ja 1928. aastal:

Saagimatu puukauba väljavedu langes 4367.6 tuhande knt.-meetri pealt (1927) 3876.3 tuhande knt.-meetri peale (1928). (1913—3162.9 tuhande knt.-mtr.). Põletispuude eksport langes 74,6 tuhande knt.-mtr. pealt 39,1 tuhande knt.-mtr. peale (1913—1.066.400 knt.-mtr.). Saetud puukauba eksport langes 1.283.100 standardi pealt 1.146.500 standardi peale (1913—903.000 stand.). Tuli- kude väljavedu vähenes 3838 tonni pealt 3338 tonni peale. Vineeriekspord suurenes 5720 tonni pealt 82.882 tonni peale, värtnate eksport vähenes 5743 tonni pealt 5559 tonni peale (1913—11.322 t.). Mehaanilise puumassi eksport suurenes 102.184 tonni pealt 137.716 tonni peale (1913—44.915 t.), tselluloosiekspord 363.572 tonni pealt 478.023 tonni peale (1913—75.479 tonni), papiekspord 38.289 t. pealt 45.248 tonni peale (1913—53.751 t.) ning paberiekspord 223.465 t. pealt 243.806 tonni peale (1913—145.634 t.).

Nagu eelpool toodud andmetest näha, on ümbertöötamatu puukauba väljavedu 1928. a. võrreldes eelmise aastaga langenud, mida tuleb seletada osalt metsatagavarade vähenemisega, osalt puuturu halva konjunktuuriga l. a. Ümbertöötatud puusaaduste väljavedu on kasvanud (tikutud ja värtnad välja arvatud). See näitab, mis suunas Soome eksporttööstus areneb.

Soome tööstuse toodangu väärtust hinnatakse järgmiselt milj. mk.:

	1913	1924	1925	1926	1927	1928
Brutto- toodang	7717	9346	10162	10935	11 300	13500
Netto- toodang	3246	4264	4717	5049	5250	6300

Võrreldes ennesõjaaegsete arvudega oli tööstuse bruttotoodang l. a. 75% ja nettotoodang 94% suurem kui 1913. a.

Ehitustegevus: 1926. a. ehitati Helsingis 9002 tuba, köögid juure arvatud. Viimaseid oli koguarvust 32%. 1927. a. ehitati 11.175 tuba, neist kööke 34%. 1928. a. ehitati 16.365 tuba, neist kööke 50%. Nagu neist arvudest näha, oli normaalkorteritüüp l. a. ehitusel Helsingis

gis tuba ja köök. Aasta jooksul sai valmis 174 uut maja, neis ehitustes kokku 2.435.513 kantmeetrit. Aasta vahetusel oli ehitusel 142 uut maja, 27 neist tehti vundamentitööd, 15 müüritööd ja 100 ehituses sisemisi töid, mis viiakse lõpule arvatavasti 1. juuniks. Vaatamata suure ehitushoo peale viimastel aastatel ei ole korterirõudmine veelgi täiesti rahuldatud. Helsingi linna korteristatistika osakonna arvates peab veel kuni 1923. aastani 5000 tuba aastas juure ehitama. Sama arvamist väljendab ka Helsingi

ehitusinspektor. Kui võtta keskmiselt ehituste hind 1926. a. 270 Smk. kantmeeter, 1927. — 360 Smk. ja 1928. — 350 Smk., siis on ehitustesse kolme aasta jooksul investeeritud vastavalt: 299.813.000 Smk., 472.211.000 Smk. ja 1. a. 852.429.000 Smk. Nende kulude hulka ei ole arvatud veel kuumtude hinnad. 1920. aastal oli Helsingis 88.238 elutuba ja keskmiselt tuli iga toa peale 1,5 elanikku. 1920. — 1927. a. lõpuni on elanikkude arv Helsingis kasvanud 23.000 võrra, samal ajal on kasvanud elutubade arv 28.500 võrra.

Väljaveokontrollile alluvate kaupade märkimisest.

Viimaste aastate jooksul on mitmed uued määrused väljaveokaupade kontrolli asjus antud ja endised määrused on maksvuse kaotanud. Alamaal on näidatud, missugused seadused ja määrused väljaveokontrolli asjus praegu on maksvusel. Ühtlasi on ka lühidalt nimetatud, missugusel viisil need kaubad, mis kontrollile alluvad, väljaveol märgitakse.

1. Linad. Eestist eksporteeritavatel linadel peab olema märk juures, mis sisaldab nimetust „Eesti lina“ Eesti ja Inglise keeles, eksporteeriva äri nime või nimemärki ja linasordi nimetust. Kõik Eestist väljasaadetavad linad jagatakse maakondade järele kuude liiki ja iga liik kuude sorti. Sordimärgid on: G., R., H. D., D., O. D. ja L. O. D. Neile on, peale Livonia linade, mis ainult sordimärgiga on varustatud, liigimärgid juure lisatud. Nii on Petseri linad peale sordimärkide veel „P“ tähega, Võru linad „W“ tähega, Piiri linad „Ps“ tähtedega, Tartu linad „T“ ja kahe „x“ tähega ja Pärnu linad „L“ ja kahe „x“ tähega varustatud, näit. kannab Võru D. sort märki „W. D.“ ja Tartu D. sorti linad märki „Tx Dx“. Vabrikus masinaga puhastatud linad jaotatakse ka kuude liiki, kuid ainult kolme sorti.

Määrus lina ja linaseemnetega kauplemise kohta.
R. T. nr. 97 — 1921. a. (lhk. 573).

Muudatus R. T. nr. 83 — 1926. a.
Kaubandus-tööstusministri juhtnöörid lina ja linaseemnete väljaveo järelevalve kohta.
R. T. nr. 35 — 1923. a.

Täiendus R. T. nr. 154 — 1925. a.

2. Linaseemned. Väljaveetavad külvinaseemned peavad kandma kottidel eesti- ja ingliskeelset pealkirja: „Eesti linaseeme, Estonian linseed, puhtus, purity . . . %, Külvisseeme, Crownseed“. Linaseemned, mis külvisseemne kohta ülesseatud nõuetele ei vasta, peavad väljaveo korral

kottidel kandma pealkirja „Öliseeme“ „Oil seed“.

Määrus lina ja linaseemnetega kauplemise kohta.
R. T. nr. 97 — 1921. a. (lhk. 573).

Muudatus R. T. nr. 83 — 1926. a.
Kaubandus-tööstusministri juhtnöörid lina ja linaseemnete väljaveo järelevalve kohta
R. T. nr. 35 — 1923. a.

Seemnemüügi korralduse seaduse põhjal antud määrused R. T. nr. 24 — 1921. a.

R. T. nr. 73 — 1928. a.

3. Ristikheinaseemned. Neid lubatakse välja vedada plombeeritud kottides pealkirjaga „Eesti ristikheinaseemned“ põllutöministeeriumi seemnekontrolljaama tunnistuse põhjal või jälle plombeerimata kottides ilma seemnekontrolljaama tunnistuseta, kui kottidel ja kossementides on nimetatud: „Tõestamata (või teadmata) päritoluga ristikheinaseemned“

Tollipõhitatiifide osalise muutmise seadus (Põhitollitariif II A. Väljaveoks lubatud kaubad. § 5 p. 4) R. T. nr. 136 — 1924. a.

4. Kartulid. Kui kartulid on määratud maadesse, kus kontrolli nõutakse, siis lastakse kartulid ainult põllutöministeeriumi tunnistuse põhjal välja. Kotid, kastid või muud pakised plombeeritakse järelevalve poolt kinni ja nende külge kinnitatakse kaubatähis Eesti ja Inglise keeles.

Kartuli väljaveo kontrollseadus
R. T. nr. 12 — 1926. a.

Muudatus R. T. nr. 81 — 1926. a. *)
Sama seaduse juure käivad määrused

R. T. nr. 76 — 1928. a.
Väljaveokontrolli maks R. T. nr. 41 — 1926. a.

*) Nimetatud muudatus näeb ette kartuliveo kontrollseaduse § 6 kustutamise. § 6 nõudis, et kartulieksporditöörid end varustaksid põllutöministeeriumi poolt väljaantava väljaveoalga.

5. Liha ja lihasaadused.

Peekon (bacón) peab olema märgitud riikliku ovaalkujulise templiga, mille ülemisel äärel on sõna „Estonian“ ja alumisel äärel tapamaja registreeritud number.

Vorstid ja muud lihasaadused peavad olema pigistusplommiga märgitud, mille peab olema ära tähendatud tehase nimi või registreeritud märk ja tehase asukoht.

Väljaveetavad lihasaadetised peavad olema varustatud väljaveotunnistusega, mis on varustatud volitatud loomaarsti allkirjaga ja ametipitseriga. Väljaveotunnistus on neljanurgeline pruunist papist sedel, mis traadi ja pigistusplommi abil kaubakatte või, kui liha ilma katteta saadetakse või niisuguses kattes, mida võimalik ei ole kindlasti sulgeda, kauba enese külge kinnitatakse. Väljaveotunnistuse ühel küljel on Eesti, teisel küljel Inglise, Prantsuse või Saksa keeles tekst, milles tunnistatakse, missuguses tapamajas loom tapetud ja millal liha kõlblikuks tunnustatud ja väljaveoks lubatud.

Tapamajade ja liha järelevaatuse seadus

R. T. nr. 108 — 1923. a.

Sama seaduse juure käivad määrused

R. T. nr. 48 — 1928. a.

Nende määruste muutmine

R. T. nr. 96 — 1928. a.

6. Või. Eestist väljasaadetav või peab olema puhtalt hea pergamendiga pakitud uutesse, puhastesse, 8 vitsaga varustatud pöökpuust tünnidesse või kastidesse niisugusest puust, mis võile ei anna mingisugust maitset ega põhjust rikkiminekuks. Tünnide või kastide kaane all (või peal) peab olema valge siidpaberist kontrollmärk, tünnide või kastide kaane peal punane kontrollmärk, eksportöörimärk ja tünni või kasti järjekorra nr. Väljaveetav või on kaht sorti. I sorti või varustatakse kvaliteedimärgiga, II sort jäetakse ilma niisuguse märgita.

Väljaveetavas võis ei tohi olla rohkem kui 16% vett, konserveerimisaineid peale keedusoola, võirasva alla 80% ja kahjulikke värve. Võid, mis on valmistatud pastöriseerimata koorest või koorest, mis temperatuuri juures alla 80° C. pastöriseeritud, ei tohi välja vedada.

Piimasaaduste väljaveo kontrollseadus

R. T. nr. 85/86 — 1924. a.

Muutmine

R. T. nr. 197/198 — 1925. a.

Sama seaduse juure käivad määrused

R. T. nr. 4 — 1927. a.

Täiendus

R. T. nr. 76 — 1927. a.

7. Juust. Väljaveetava juustu kastid on varustatud valitsuse kontrollmärgiga, traadi ja kontrolljaama plommiga. Välja vedada võib iga liiki juustu, laabiga valmistatud kõva ja pehmet kui ka hapupiimajuustu. Juust peab sisaldama rasva kuivaines vähemalt: täisrasvane 45%, kolmveerandrasvane 35%, poolrasvane 25% ja veerandrasvane 15%. Alla 15% on lahja piima juust. Schveitsi (Emmenthali) juust peab vähemalt 4 kuud vana olema. Teised juustuliigid peavad olema küllalt valminud.

Seadused ja määrused samad, mis p. 6 (või) all näidatud.

8. Munad. Eestist väljaveetavad kanamunad peavad olema pakitud kastidesse, sihtmau nõudmise järele 1440, 720 või 360 muna kastis. Kastid plombeeritakse. Kasti mõlemal otsal peab olema eksportööri ärimärk ja kasti nr. põletatud, trükitud või pressitud ja kontrollmärk kleebitud. Värsketel munadel on tähis sinisr, külmutusmajas hoitud munadel punast ja konserveeritud munadel kollast värvi. Väljaveokontrollör paneb oma templi nii, et sellest osa kontrollmärgile, osa kastile tuleb.

Kanamunade väljaveo kontrollseadus

R. T. nr. 83/84 — 1925. a.

Sama seaduse juure käivad määrused

R. T. nr. 77 — 1927. a.

9. Metsamaterjal. Eksporteeritava metsamaterjal iseäralise kontrolli alt läbi ei käi. Nõutakse ainult, et väljaveofirma eksporteeritava saetud ja tahatud metsamaterjali (lauad, plangud ja nende otsad, liiprid, prussid, müüriplatid ja teised) oma erimärgiga varustaks. Märk peab olema kaubandus-tööstusministeriumis registreeritud.

Määrus metsamaterjali väljaveo kohta

R. T. nr. 55/56 — 1924. a.

10. Õunad.

Puuvilja väljaveo kontrollseadus

R. T. nr. 109/110 — 1925. a.

Määrus (antud ainult õunte kohta)

R. T. nr. 21 — 1927. a.

Kaubandus-tööstuskoja teateid.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu koosolekult.

30. augustil s. a. pidas Kaubandus-tööstuskoja nõukogu oma järjekorralist koosolekut. Arutusel oli muuseas ka Koja juhatuskirja muutmise küsimus.

Seni nägi juhatuskiri ette, et Koja juhatusel liikmeid võis valida küsimata sellest, kas kõik sektsioonid on juhatuses esindatud või mitte. Et luua tihedamat sidet juhatusel kui täidesaatva organi ja sektsioonide vahel, mis võimaldaks paljudes küsimustes kiiremat asjaajamist, esines juhatus nõukogu ees ettepanekuga Koja juhatuskirja § 9 muuta selles mõttes, et Koja juhatusse valitakse iga sektsiooni büroost üks liige, kuna juhatusel esimehe valimine peakoosolekul sünnib eraldi. Selle korra läbiviimiseks suurendati juhatusel liikmete arvu endise 5 pealt 7 liikme peale.

Edasi arutati nõukogus eksportkrediidi kindlustamiseks riikliku garantii andmise seaduse eelnõu.

Seaduseelnõu on olnud kaalumisel Koja IV sektsiooni büroos ja Koja juhatuses. IV sektsioon leiab, et seadus oleks selgem ja tekitaks vähem arusaamatusi, kui temas otsekohe oleks öeldud, et riiklikku eksportkrediidi garantiid antakse Nõukogude Vene riiklikkude tellimiste puhul. Edasi leiab sektsioon, et seaduseelnõus ettenähtud garantii summa peaks olema jaotatud kahte ossa: üks osa turukaupade ja teine metallitööstussaaduste müügi tarvis pikema aja peale, välja arvatud põllutööriistad. Seaduseelnõus on garantiide kogusummaks ette nähtud kuni 5.000.000 krooni, kuid sektsioon leidis, et seda võib vähendada 2,5 miljoni krooni peale, misjuures ühel ajal kuni 2 miljonit krooni võiks olla antud tekstiil-, naha-, paberi-, põllutööriistade ja põllumajandussaaduste ja 500.000 krooni metallitööstuse poolt valmistatavate sisseseadete müügi korral.

Riiklik garantii peaks antama ainult eksportkrediidi komitee poolt heakskiidetud kindlustuste vastu, turukaupade müügil kuni 3 kuu peale ja ainult hädalise tarviduse korral võib seda garantiid 3 kuu võrra pikendada. Metallitööstussaaduste müügi korral aga peaks garantii

antama osakaupa tasumiseks kuni 2 aastani, mida tarbekorral veel ühe aasta võrra peaks võima pikendada. Hilisem garantii tähtaeg oleks 1. jaanuar 1936. a.

Nõukogu, kaaludes neid sektsiooni seisukohti, millega ka Koja juhatus on ühinenud, otsustas need kinnitada, oma poolt ühes seades täiendava soovivalduse, et eksportkrediidi komitee krediitide jaotamise puhul ära kuulaks ka Kaubandus-tööstuskoja esindajate arvamise.

Tollitoimingute keerulsus.

Meil on tõsiselt nurisatud tollitoiminguis ettetuleva bürokraatsismi ja keerulise asjaajamise üle. Uppudes paberitesse jäetakse tihti silmaale vahele tähtsamad asjad, millest järgnevad tuntud panamad.

Oleks olnud loomulik, et uued korraldused näeksid ette tolli asjaajamise lihtsustamise. Tegelik elu näitab kahjuks vastupidist. Üheks sääraastest näidetest on ületunnitööde nõudmise kord laevadel sadamas töötegemisel.

Enne võis selleks vastav suur firma või asutis saada loa aasta peale ning igal üksikul juhul aitas vaid lihtsast teadaandest vastavale korraldajale ametnikule. Käesoleva aasta kevadest aga hakati nõudma igal üksikul juhul palvekirja, mille peab varustama tervelt 25-send. tempelmargiga. Asi läks isegi nii kaugemale, et hiljuti keldi purjekajale puudemüük sadamas peale kl. 4, nõudes ka tempelmargidega palvekirjade andmist iga päeva kohta, vaatamata, et laevamees ei tea ette aimata, kas peale kella 4 puudeostjad tulevad või ei.

Kaubandus-tööstuskoja poolt on tollivalitsuses astunud terve rida samme selleks, et sissetoodud keerulist asjakäiku lihtsustada, kuid seni on need kõik jäänud tagajärjeta.

Peaks küll tõsiselt soovima, et uus tollidirektor võtaks energilisemalt lahendamisele tollikorralduse lihtsustamise, muude hulgas esimeses järjekorras keerulise ja paberit ning lisakulusid nõudva ületundide korra.

Soustidega salakaubitsemise vastu.

Nagu Kaubandus-tööstuskojale vastavate äriühingute poolt teatatakse, voolab välismaalt Eestisse salakaubana mitmesuguseid soja-

ja teisi souste. Et selle nähte vastu võidelda ja salakaubitsemist takistada, on vastavad ärid avaldanud soovi, et kõik sellised välismaalt sisseveetavad soustid varustataks tollimärkidega. Sel põhjusel on Kaubandus-tööstuskoda pöörnud palvega härra tollidirektori poole, et viimane esineks majandusministri ees ettepanekuga tollimärkidega varustatavate kaupade nimekirja täiendamise kohta soustide ja kastete nimetustega, mis Eestisse veetakse sisse.

Kaubandus-tööstuskoja valimiste eeltööd.

Teatavasti on Kaubandus-tööstuskoja valimised määratud 28. oktoobri peale s. a. Selleks on Koja poolt kokku seatud ja juba trükkis ilmunud valijate nimestik, mis sisaldab 7484 valimisõiguslikku nime. Nimed on raamatusse paigutatud tähestiku järjekorras, ära tähendades iga üksiku täpse aadressi ja Koja sektsiooni, kuhu valija kuulub.

Koja juhatuskirja § 9 põhjal peavad need nimekirjad 40 päeva enne valimisi valimistoimkonna ruumis olema välja pandud. Iga valija võib 7 päeva jooksul nimekirja väljapanemise päevast arvates esitada vastulause nimekirja kohta.

Koda kuulutab valimistoimkondade asukohad välja „Riigi Teatajas“ hiljemalt 40 päeva enne valimisi.

Seni on Koja nõukogu poolt kindlaks määratud järgmised jaoskonnad: Tallinnas, Tartus, Pärnus, Narvas, Rakveres, Valgas, Viljandis, Võrus, Haapsalus, Paides, Kuresaares, Petseris ja alljaoskonnad: Antslas, Rāpinas, Põltsamaal, Tapal ja Jõhvis.

Vahekohus Kaubandus-tööstuskoja ja tema osakondade juures.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu kinnitas 21. aug. s. a. Koja poolt esitatud vahekohtu määrused.

Ärielus tekkivate konfliktide puhul pööratakse sageli Kaubandus-tööstuskoja poole palvega määrata vahekohtunikke küsimuste lahendamiseks poolte vahel, kui viimased ei taha oma asjaga pöörduda vabariigi kohtuasutiste poole.

Nüüd on Kojas ja tema osakondades kokku seadmisel nimestikul vastavatest isikutest, kes võiksid olla vahekohtunikeks ühes või teises küsimuses. Nende isikute arvu ja nimekirja kindlatab iga aasta kohta Koja nõukogu.

Vahekohus tegutseb kas vahekohtu lepingu alusel, mis on seatud kokku tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1369—1374 põhjal, või lihtsa poolte kokkuleppe alusel. Viimasel korral peab vahekohus poolte tähelepanu pöörama sellele, et vahekohtu otsus, mis tehtud notari poolt tõestamata lepingu põhjal, pole juriidiliselt pooltele siduv.

Kaubandus-tööstuskoja ja ta osakondade juure asutatavate vahekohtute määrused.

Kaubandus-tööstuskoja nõukogu poolt kinnitatud 21. aug. 1929. a.

I.

Kaubandus-tööstuskoja ja tema osakondade juures töötav vahekohus astub tegevusse, kui tülitsevad pooled pööravad palvega Kaubandus-tööstuskoja poole nimetada nende tüliküsimuste lahendamiseks kohtunikke.

II.

Vahekohtu liikmed saavad oma töö eest tasu kokkuleppel pooltega, kes vahekohtu abi tarvitavad. Kui sellekohast kokkulepet ei ole, saavad vahekohtunikud tasu, mille normid Koja nõukogu on teinud kindlaks.

III.

Vahekohus tegutseb kas vahekohtu lepingu alusel, mis kokku on seatud tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1369—1374 põhjal, või lihtsa poolte kokkuleppe põhjal. Viimasel korral peab vahekohus poolte tähelepanu sellele pöörama, et vahekohtu otsus, mis notari poolt tõestamata lepingu põhjal on tehtud, pooltele juriidiliselt siduv ei ole.

IV.

Vahekohtu toimetus sünnib tsiviilkohtupidamise seaduse §§ 1367 — 1400 alusel.

V.

Vahekohus peab oma otsused motiividega varustama ja peab vahekohus nendest motiividest kui ka oma protokollidest ja otsusest pooltele nende palvel ärakirjad välja andma. Otsuste ärakirjad antakse välja kõikide otsusetegemisest osa võtnud kohtu liikmete allkirjadega, teised ärakirjad aga kohtu esimehe allkirjaga.

VI.

Vahekohtu liikmetena tegutsevate isikute arvu ja nimekirja kinnitab iga aasta kohta Koja nõukogu.

Augustikuu teisel poolel registreeritud uued firmad.

1. August Riis, Tallinnas, toiduainetekauplus.
2. N. Hoff, Tallinnas, karusnahkade kauplus.
3. Julius Russi kuulutuste ja tõlgete büroo „Tegur“, Tallinnas.
4. Ervin Engel, Tartus, limonaaditööstus.
5. Jaan Adosk, Tallinnas, saapakauplus.
6. Mihkel Tõnisma, Mustvee alevis, saapakauplus.
7. Kaubanduskontor Peeter Plätzer, Tallinnas.
8. Marie Pärn, Pänus, toiduainetekauplus.
9. Juhan Jürgenson, Tallinnas, valmisriietekauplus.
10. Kaubanduskontor Lõrop & Rütman, Tallinnas, keemiaainete import.
11. Olev Seeder, Võrus, taturahvakauplus.
12. Herbert Luuk, Nõmküla v., vesiveski.
13. Hans Elijas, Tallinnas, moe- ja pudukauplus.
14. Aleksander Sibul, Tallinnas, toiduainetekauplus.
15. Jaan Lüdimus, Tartus, plekknõude ja köögitarvete kauplus.
16. Aleksander Luksep, Tartus, heeringa- ja soolakauplus.

17. Boris Pivovarov, Tartus, muusikauplus.
18. August Kuuskmann, Tartus, veoäri.
19. Eduard Urb, Tartus, reklaami- ja vahetalitusbüroo „Rava“.
20. Johann Toilmann, Tartus, liha-kauplus.
21. Arnold Reisa, Tapal, segakauplus.
22. Joosep Saar, Mustvee al., vürstipood.
23. Kompvekitööstus „Alfa“, O. Komarov, Tartus.
24. Frits Eberling, Tapal, tapeedi- ja vävikauplus.
25. Jaan Pringel, Tapal, toidumainetekauplus.

Augustikuu teisel poolel tegevuse lõpetanud firmad.

1. Richard Sööt, Valgas, segakauplus.
2. E. Pöder, Tallinnas, kellasepa- ja kul-lasepäivi „Radio“.
3. kuulutuste ja kirjatööde büroo „Tegur“, Paul Veske, Tallinnas.
4. Kompvekitööstus „Alfa“, M. Eriks, Tartus.
5. A. Letting, Tallinnas, pudukauplus.
6. Georg Põrk, Tallinnas, toiduainetekauplus.
7. Elfriede Sikkut, Tartus, toiduainetekauplus.
8. A. Pust, Sooniste v., talurahvakauplus.

Majanduslikke teateid kodu- ja välismaalt.

Kaubanduse ja tööstuse seisukorrast.

Sisekaubanduses valitses augustikuus alles vaikus, ilma et see selle aastaaja kohta mingisugune eriline nähe oleks olnud. Kuu lõpul ilmusid õpilased koolidesse ja ärid, mis koolitarbeid müüvad, leidsid elavamat tegevust. Ka Tallinnas peetud näitus-mess mõjus oma osa elustavalt: kuuldavasti on näitus-messil rohkesti äritehinguid põllutööriistade ja masinate osakonnas olnud.

Väliskaubanduses võib märkida, et tänava jälle kartulite, kapsaste, marjade jne. väljaveo suurenemist on märgata, kuna läinud sügis nende kaupade väljaveo poolest kehv oli. Olgugi, et need kaubad peale kartulite üksikult on võrdlemisi väi-

kesed, siiski hulga peale on neil kaubitsemise ja väljaveo kohta oma tähtsus.

Linadega kaubitsemises on praegu vaikus. Lina-seemnetega kaubitsemine algab käesoleval kuul.

Tööstuse seisukorras viimasel ajal mingisuguseid suuremaid muudatusi ei olnud.

Kanamunade väljavedu augustikuus 1929.

Väljaveo kontrolöri poolt on läbi vaadatud ja väljaveoks kõlvuliseks tunnistatud augustikuus 1929. a.

üldse	3.888.200	muna.	Neist läks
Saksamaale	3.726.200	„	
Inglismaale	162.000	„	

Läinud aastal sama kuul läks välja 3.036.600 muna, kuna 1927. a. läks 2.456.640 muna.

Veksliprotetid juulikuus.

Protesti läinud vekslite arv kui ka nende vekslite summa on hakanud väiksemaks jääma. Nii arvu kui ka summa poolest läks vekslid tänavu maikuus kõige rohkem protesti. Juunikuus oli veksliprotesteerimine väiksem ja juulis on see veelgi vähenenud. Nii oli protesteeritud vekslid:

	Vekslite arv	Summa
maikuus	7951	189
juunikuus	7470	172
juulikuus	7229	158

Soome:

Otsekoheseid makse alandatakse Soomes.

Soome sotsiaaldemokraadid on oma ajalehes esinenud nõudmisega asuda lõplikult otsekoheste maksude revideerimisele Soomes ja nimelt selles suunas, et suurendataks kehvemale osale tulevat otsekoheste maksude määra.

Peale selle on otsekoheste maksude määramine aktsiaseltsidele väga ebaõiglane.

Asi tuleb arutusele tuleval istungjärgul eduskunnas. —o.

Vene suhkrutoodang väheneb.

Seniste teadete järgi on suhkrupeedi kasvatamise pindala vähenenud 713.000 ha pealt 680.000 ha:ni. Suhkrupeedid on ka väiksema suhkru sisaldavusega. Neil põhjustel väheneb Nõukogude Vene suhkrutoodang 1,2 milj. tonni pealt möödunud aastal 1,03 milj. tonni peale. —o.

Leedu:

Tsemenditurul pole näha kõrgete maksimaaltollide tõttu Eesti ja Poola tsementi. Selle asemel ilmus turule Vene ja Belgia tsement. Hinnad langesid juunis alla kuni 21,75 litti tünni pealt, mis on seletatav võistlusega sündikaadi ja Belgia firmade vahel, kes sündikaati pole astunud. Manufaktuuriturul oli esimese kolme kuu jooksul tunduvalt raskusi, nüüd on juba seisukord paranenud, kuid läbimüük on siiski hästi vähem eelmistest aastatest. I poolaastal toodi Leedusse sisse puuvillast riidet 531, läinud aastal sama aja jooksul 1.210 tonni ja 1927. a. 1000 t. Samuti väheneb ka villase riide

sissevedu. Toornahkade kauplus on nõrk, kohalikkude vabrikute nõudmised ja eksport on väike, seetõttu on ka hinnad madalad ja väga kõikumad. N. Vene kauband. esindus pidas läbirääkimisi ühe Leedu nahavabrikuga töötletud nahkade ostmiseks, kuid kokkuleppe mittesaavutamisel katkesid läbirääkimised.

Rootsi:

Rootsi majandus näitab püsivat tõusu. Läinud juulikuu kohta äsja ilmunud andmeist selgub, et juulikuu kaubabilansis väljavedu on 30,6 milj. krooniga ülekaalus. 1929. a. esimese 7 kuu passiviteet on alanenud seega 24 milj. kr. peale ja on loota, et kogu aasta väliskaubanduse bilans muutub aktiivseks. Nelja viimase aasta jooksul väljavedu on 200 milj. kr. ja sissevedu samal ajal 138 milj. kr. võrra tõusnud.

Kogu parempoolne ajakirjandus tervitab puutööstuse kontserni loomist Kreuger ja Tolli eestvõttel ja näeb selles õiget teed Rootsi tööstuse solideerimiseks. Soovitatakse sedasama teha ka tekstiil-, naha ja klaasitööstuses.

Tööstuse konjunktuuri paranemisega on käesoleval aastal tunduvalt vähenenud ka töötähtsuse arv ja läinud juulikuu kohta võidi kriisigaegadest saadik konstateerida selle arvu miinimumi.

Andmed põllusaagi kohta lasevad loota head saaki. Meid huvitava kartuli saak hinnati augusti alul 3,1 peale (3-keskmise), kuid soodus ilmastik tõstab päevast-päeva lootusi. Lõuna-Rootsi (Skane) suhtes ennustab põllutöö konsulent Paulsen otse haruldaselt head kartulisaaki, olgugi et seal paaril korral on tulnud nähtavale kartuli kärnatõbi, mille vastu võitlemiseks valitsuselt palutakse uuesti 20.000 krooni.

Elusloomade hinnad näitavad märtsikuust saadik tõusu; meie 1. sorti veiste hind oleks ühes tolliga Stokholmis 58 senti 1 kilogr. eluskaalu. Kuid minekut meie lihal siin ei ole, sest ostjad vorstitegijad põlgavad välismaa lihast valmistatud vorstide tembeldamise protseduuri.

Eriti suur oli augustikuu jooksul meie vähike sissevedu Rootsi. Kogu selle väärtust hinnatakse umbkaudu 40.000 kr. peale.

Lõhel on kindel minek, kuid teda tuakse vähesel arvul. Sprottidele katsutakse leida turgu ja asi on heade äriemeeste käes. Kuid rootslane ei harju hästi selle konserviga

Viimasel ajal on tulnud uusi järelepärimisi puuvillase lõnga üle.

Toiduainete indeks juulikuu jooksul on tõusnud 149 pealt 151 peale.

N. Vene:

7-päevane töönädal N. Venes.

Vahetpidamata (7-päevase) töönädala peale ülemineku teostamine algab valitsuse dekreedil põhjal juba käesoleval majandusaastal. Vastu-seisu sellele reformile oli ka kommunistlike majandustegelaste poolt, samuti on kuulda, et ka tööliste see uuendus ei meeldi. Kuid kõige suurem takistus selle läbiviimisel on toorainete puudus.

Eesti N.-Vene kaubaleping astub jõusse.

4. septembril 1929. a. vahetati Moskvas Eesti ja Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu vahelise kaubanduslepingu ja selle lõpu-protokollid ratifikatsioonikirjad.

Leping astub jõusse 15. päeval pärast ratifikatsioonikirjade vahetamist, s. o. 19. septembril 1929. a.

Inglismaa tähtsus ostjana.

Inglismaa turu tähtsusest põllumajanduslike saaduste väljaveos annab parima tõenduse

statistika, mille järgi Inglismaa tarvitab 70% maailmaturule toodavatest karjasaadustest. Sealjuures on Inglismaa oma toodang sel alal peaaegu sama suur kui kuulsa karjakasvatuse maa Daami oma. Inglise põllumees kuulub vanemate karjakasvatajate hulka, kelle sihiks on kõigepealt rassi kultiveerimine.

1907. a. tarvitas Inglismaal iga kodanik 15,2 n. võid ja 4,5 n. margariini aastas, kusjuures oma toodang ulatus ainult 4,7 n. või ja 2,2 n. margariini. Ülejäänud toodi välismailt. 1925. a. on nii või kui ka margariini tarvitamine kasvanud. Siis tuli iga elaniku kohta 17,2 n. võid ja 6,9 n. margariini, kusjuures omamaa võitoodang tegi välja ainult 4,3 n. võid ja 4 n. margariini. Seega on võitoodangus märgata väikest kahenemist. Inglismaa statistika järgi on ka põllumajanduslike saaduste sissevedu kasvanud 1913. a. — 1928. a. 30% võrra.

Kuid ka elanikkude arv kasvab. 1921-1928. a. on elanikkude arv suurenenud 300.000 võrra.

—0.

Nõudke
lähemaid
andmeid

A.-S.

Kapsi & Ko'lt

Tallinn
Harju 46

Tartu
Suurturg 12

Valgustage oma vaateaknad
PHILIPS PHILIRAY
reflektoritega!

PHILIPS

Tolliteateid.

Tollidirektori ringkiri nr. 183 20. aug. 1929. a.

Ringkirja nr. 88 — 27. XI 1925. a. muutmi- seks teatan, et äridele, kellele on tollimaksude edasilükkamist lubatud t. s. §§ 245—249 ettenäh- tud korras, tuleb edaspidi nende edasilükatud summade pealt arvatavate protsentide kindlustu- seks alati vaha hoida kolm protsenti garantii- summast senise ½ % asemel.

Alus: Ma jaandusministri resol. 16. VIII 29. a. nr. 3764.

Tollikomitee otsusi mõnede kaupade tollimise kohta.

1.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee ot- sustes tunnistada:

I A. Sisseveo tariifis.

Värvitud nõör soolest (viilikeele sarnane) t. t. § 55 p. 1 alla kuuluvaks samal alusel kui rihmakede masinarihmade kokku- õblemiseks, kohaldades tollis. § 216 t.-k. otsus nr. 3001 — 7. VIII 29. a.).

Saetud tammepuust lauad, mille pikkus on 23,5 sm, laius 8 sm ja paksus umbes 3 sm, t.-t. § 58 p. 1-d alla kuuluvaks kui tam- mepuust lauad hõõveldamata (t.-k. otsus nr. 2989 — 31. VIII 29. a.).

Hõõveldatud tammepuust lihtne parkettlaud, mille pikkus on 20 sm, laius 6 sm ja paksus umbes 1 sm, t.-t. § 58 p. 3 mär- kuse alla kuuluvaks kui tammepuust laud, hõõ- veldatud (t.-k. otsus nr. 2989 — 31. VIII 29. a.).

Hõõveldatud tammepuust par- kettlauad, millel põrandale asetamiseks on tarvilised sooned ümber ääre, t.-t. § 59 p. 1 alla kuuluvaks kui puusepatöö, käsitades tollis. § 216 (t.-k. otsus nr. 2989 — 31. VIII 29. a.).

Tsingitud raudplekist petroo- leumi reservuaarid, sissekonstrueeritud lihtsa käsipumbaga, petrooleumi väljapumpami- seks, t.-t. § 154 p. 1 alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 3014 — 7. VIII 29. a.).

Raudtraat, vasega kaetud, mille ühele küljele on sisse pressitud ühesuurused õna- rused võrdsetes kaugustes, t.-t. § 155 p. 1 (vas- tava alljaotuse) + 50 % alla kuuluvaks kui rauast traat, valtsitud, kaetud vasega (t.-k. ot- sus nr. 3006 — 7. VIII 29. a.).

Mototsikleti külge kinnitav üherattaline istekorv, rattata ja assita, t.-t. § 173 p. 5-a märkuse alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 3005 — 7. VIII 29. a.).

Valge paber veemärkidega, vae- valt märgatavalt lõuendisarnaseks pressitud, t.-t. § 177 p. 2-c alla kuuluvaks kui paber eraldi ni- metamata veemärkidega (t.-k. otsus nr. 3012 — 7. VIII 29. a.).

2.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee ot- sustas tunnistada:

I. B. Sisseveotariifis.

1) Papiriba, mis kaetud puuvillase same- tiga, t.-t. § 10 alla kuuluvaks kui vastava kau- bata välismaa firma nimetusega pudukauba alu- sed, seletades, et kui sarnased alused välismaa firma nimetuseta sisse tuakse, kuuluvad nad

TARTU PANK

Asutatud 1868. a.

Tallinn — Tartu — Viljandi — Põltsamaa — Pärnu — Võru — Rakvere.

AKTIVA.

Ärises 31. juulil 1929. a.

PASSIVA.

Kassa ja jooksev arve Eesti Pangas	161.545,13	Aktiivkapital	400.000,—
Välismaa rahad	14.887,28	Tagavarakapital	80.082,36
Väärtpaberid	101.526,58	Amortisatsioonikapital	67.179,85
Tagavarakapitali väärtpaberid	42.580,14	Tähtajal hoisummad, jooksv. arved ja hoisummad	3.569.129,70
Laenuid ja disk. vekslid	5.143.443,19	Korrespondendid „Loro“	104.742,05
Korrespondendid „Loro“	3.107,75	Korrespondendid „Nostro“	906.024,11
Korrespondendid „Nostro“	81.986,75	Väljaantud garantiid	341.186,44
Garantilaenude deebitorid	341.186,44	Osakondade arved	690.901,50
Osakondade arved	703.17,53	Vekslite rediskont ja spets.-arve Eesti Pangas	490.751,44
Kinnis- ja vallasvara	545.971,14	Maksukõnne ja aktsipeeritud tratted	402.047,68
Ärikulud ja makstud protsendid	302.391,28	Saadud protsendid ja komisjon	454.482,15
Muud aktivad	160.251,74	Muud passivad	86.417,02
	7.601.894,00		7.601.894,90

Inkasso vekslid ja dokumendid . . . . . Kr. 994.376,23
Deponeeritud väärtused . . . . . „ 668.947,01

s. v. t.-t. § 189 p. 1 alla kui puuvillast samest teosed (t.-k. otsus nr. 3011 — 7. VIII 29. a.).

2) Pappkaart, kaetud siidriidiga, t. t. § 10 alla kuuluvaks kui vastava kaubata välismaa firma nimetusega pudukauba alused, seletades, et kui sääraseid aluseid välismaa firma nimetuse sisse tuuakse, kuuluvad nad s. v. t.-t. § 195 p. 1 alla kui siidkangast teosed (t.-k. otsus nr. 3011 — 7. VIII 29. a.).

3.

Avaldatakse teadmiseks, et tollikomitee otsustas tunnistada:

I. A. Sisseveotariifis.

Ümbertöötatud hülgenahad t. t. § 56 p. 2-a alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 3023 — 14. VIII 29. a.).

Värv, mis koosneb 72,4 % orgaanilistest ainetest ja 27,6% tuhast, t.-t. § 137 p. 1 alla kuuluvaks kui värv eraldi nimetatamata. Orgaanilised ained destilleeruvad kuumutamisel üle (kuni 220° ca 33 %), andes õlisid ja põlevaid gaase ühes veeauruga. Tuhk koosneb Fe₂O₃; Al₂O₃; SiO₂; CaO-st. Aine lahub peaaegu täieliselt vees ja lahjas lehelises pruuni värvina, kuid on lahumatu piiratuses ja bensiniis (t.-k. ots. nr. 3018 — 14. VIII 29. a.).

Tarvilises suuruses lambitaht koos vasest lambipeaga t.-t. § 149 p. 1 alla kuuluvaks (t.-k. otsus nr. 3038 — 21. VIII 29. a.).

Tsingitud naelad, rauast, t. t. § 156 p. 1 c-aa alla kuuluvaks kui traatnaelad rauast (t.-k. otsus nr. 3028 — 14. VIII 29. a.).

Käärid, millel viilid terade seljal, ehk mille terad kaareks painutatud, manikööri jaoks, t.-t. § 158 p. 1 alla kuuluvaks kui noakaup, eraldi nimetatamata (t.-k. otsus nr. 3027 — 14. VIII 29. a.).

Auto akkumulaatori kast metallita segust (asfaldimassist), mis ühtlasi akku-

mulaatori klaaspurkide aset täidab plaatide (Bokumenblöcke) hoidmisel, t.-t. § 169 p. 1 alla kuuluvaks kui elektritarbeasja osa (t.-k. otsus nr. 3033 — 21. VIII 29. a.).

Kaks tindipotti, mis on mähitud paberisse ja pakitud kumbki eraldi pappkarbikesesse, ja tindipottide alus, mis on mähitud paberisse, olid kõik kokku asetatud suuremasse pappkarpi puulaastude sisse, t.-t. § 216 alla kuuluvaks ühes paberi ja sisemiste karpidega, kui lähema ümbrikuga, t.-t. § 216 märkuse 5 kohaselt, puulaastudeta ja välise karbita (t.-k. otsus nr. 3030 — 14. VIII 29. a.).

4.

Tollikomitee otsustas tunnistada, et Eesti-Saksa kaubanduslepingus art. 13 p. a. tähendatud pakkimisvahendid lastakse tollita sisse nende uuesti väljaveo tingimusel ja järelevalve abinõude eeldusel.

Seepärast tuleb lugeda ülemaltähendatud lepingu artikli järele läbilaskmisele kuuluvaks ainult pakkimisvahendid valmiskujul, nagu kotid, kastid, vaadid jne., mitte aga materjal nende valmistamiseks, nagu kangad, paber jne. (t.-k. otsus nr. 3041/3017 — 21. VIII 29. a.).

5.

Tollikomitee otsustas seletada, et Eesti-Prantsuse kaubalepingu algtekstina esineb prantsuskeelne tekst, missugune järelikult tõlgitsemise ka mõõduandvaks tuleb tunnistada. Selle järele jäävad soodustusest ilma ainult „bandages pour les kamions-automobiles“, s. o. kummisiinid veoautomobiilidele“, kuna kõik „pneumatiques et chambres à air“, s. o. „mantelkummid ja õhukummid“ soodustuse alla käivaks tulevad tunnistada (t.-k. otsus nr. 3042 (2976) — 21. VIII 29. a.).

Alla k. H. Kukki,
tollidirektor

Turgude ülevaade.

Teravili, jahu, kartulid. Kuigi rukkisaak enamalt jaolt on juba kogutud ja peksitud, pole uus Eesti rükis veel turule ilmunud. Põllupidajad on teravilja müügiga tagasihoidlikud, kuna hinnad seisavad väga madalad. Saksa rükis noteeritakse 14,40 — 14,70 kr. 100 kg. Hiljuti ilmus turule ka Poola rükis hinnaga 14,70 — 15,00 kr. 100 kg. Kuna Saksamaa oma rukkiesportööridele maksab väljaveopreemiaid, on hinnad siin väga alla surutud, mille tagajärjel meie põllupidajate keskel on tekkinud väga rõhu-

tud meeleolu. Kodumaa rükki suurim tarvitaja on kaitseväeintendantuur, kes kogu oma tarvituse — 1000 — 1500 tonni — tänavu võib katta kodumaa saagist. On hakanud kostma hääled teravilja tollikaitse sisseseadmise kohta, kuna madalad hinnad teevad põllumajanduse rentabiilsed küsitavaks.

Eesti kaerad on ilmunud turule, kuid hindu pole kaubabörsi poolt veel noteeritud. Saksa toidukaerad noteeriti 14,70 — 15 kr. Tänavuste otrade kvaliteet on kõrge, nii et õlletehased või-

vad osa oma tarvitusest katta kodumaal. Lin-
nakse-odrad noteeriti börsil kr. 17,10 100 kg.

Kartulisaak töötab saada hea, kuid
ekspordi väljavaated on nõrgad, kuna naaber-
riiges ja eriti Saksamaal kartul samuti töötab
head saaki.

Karjasaadused. Või hinnad näitavad
nappi tõusu; noteeriti börsil 2,85 — 2,90 kr. Tä-
navu eksporteeritakse või, otse vastupidiselt läi-
nud aastale, peamiselt Inglismaale. Käesoleva
aasta esimese 6 kuu jooksul on üldse eksportee-
ritud 4014 tonni võid, sellest 33 % Saksamaale
ja 67 % Inglismaale. Läänud aasta esimesel poo-
lel oli võieksport 4448 tonni, millest 73 % läks
Saksamaale ja ülejäänud osa Inglismaale.

Munade väljavedu on tunduvalt tõusnud
ja hinnad on viimasel ajal kerkinud. Kast (360
tk.) noteeriti börsil 32.40 — 36 kr. Lihahin-
nad seisavad hästi kõrgel: I sorti sealiha —
1,20—1,40, loomaliha 0,60—0,86 kr. kilost.
Liha väljavedu on Rootsis maksvate tõkkeabi-
nõude tarvitusele võtmise tagajärjel eelmise
aastaga võrreldes vähenenud.

Koloniaalkaubad. Suhkrumport on
üldiselt elav, hinnad odavad. Poola suhkur no-
teeritakse 33,50 — 34 kr. 100 kg. Saksa ja
Čehhoslovakkia suhkur jõuab varsti turule.
Õlikooke on turul vähe ja nende sissevedu ei
tõuse arvatavasti ka talvel kuigi palju.

Lina ja linaseeme. Linaturul valit-
seb vaikus. Saak hinnatakse umbes 9000 tonni

peale, misjuures kvaliteet on hea. Värnitsavab-
rikuil on veetud sisse suuremad tagavarad vä-
listmaa seemet ja nad vajavad kodumaa linasee-
met vähe. Seepärast tuleb tänavu arvestada li-
naseemne väljaveo vajadusega.

Õlid. „Eesti õlikivi konsortsiumi“ tege-
vuse katkestamisega on Eesti bensiin turult ka-
dunud. Selle tagajärjel on bensiini hinnad tõus-
nud 33 — 35 pealt 41,40 kr. peale.

Puuturu seisukord loetakse praegu
üldiselt ebasoodsaks. Hinnad püsivad vaevalt,
ja ühenduses Nõukogude Vene suurte metsa väl-
javeo kavadega oodatakse veelgi konjunktuuri
halvenemist. Kuna Eestis aetakse peamiselt cif-
äri, siis on prahihindade tõus metsahindade ku-
junemisele avaldanud ebasoodsat mõju.

Prahiturg. Suve jooksul on metsama-
terjali prahihinnad tunduvalt tõusnud. Võrrel-
des jaanuari noteeringutega olid hinnad sept-
tembri alul järgmised:

Tallinnast Hulli 50/. — (47/6), Southhamp-
toni 60/. (41/), Manchesteri 57/6 (53/ — 54/), Bel-
fasti 60/ (55/ — 57/6), Antverpeni 47/6 (40/),
Ghenti 42/6 (40/) saetud kauba standardist. Te-
gelikult on tõus veelgi suurem, kuna jaanuari
hindadesse on arvatud ka jäätaks. Segakauba
prahid on järgmised: Tallinnast—Stettiini 12—
25/, Stokholmi kr. 10 — 30 1000 kg. eest, Lon-
doni 15 — 40/ 1016 kg. Või praht tunnilt Stet-
tiini sh. 1/6 ja Londoni 3/ —.

Toiduainete turg.

London.

11. IX. Nisu, kaal—496 Ingl. nl.		
Northern Manitoba	£	56/
Hard Winter	”	46/
Rosario Santa	”	45/6
Jahu, kaal — 280 Ingl. naela.		
Manitoba	”	39/3
Austraalia	”	35/—
Kansas	”	37/6
Odrad, Kanada Nr. 3, kaal —		
376 Ingl. naela	”	32/6
California, kaal — 424 Ingl.		
naela	”	41/
Kaerad, kaal — 320 Ingl. naela		
La Plata	”	22/1½
Canada Nr. 2	”	22/—
11. IX. Linad, cif.		
Riga	”	66.0 68.0

Pärnu H. D.	£	—	—
Slanetz U/A Medium	”	78.0.	75.0
Bacon, kaal 112 Ingl. n.			
Iiri	sh.	114.—	122.—
Daani	”	112.—	118.—
Kanada	”	108.—	113.—
Hollandi	”	102.—	112.—
Munad, kaal — 120 Ingl. naela			
Inglise	”	200.—	220.—
Daani	”	140.—	163.—
7. IX. Või, kaal — 112 Ingl. n.			
Uus-Merimaa	”	—	—
Austraalia	”	—	—
Daani	”	184/—	
Läti	”	166/—	
” soolatud	”	—	
Eesti	”	—	
” soolatud	”	—	
Siberi	”	162/—	164/—
Uus Merimaa	”	176/—	180/—

Hamburg.			
11. IX. Nisu.			
Sisemaa, tonni eest	Mk.	246—248	
Manitoba, cif 100 kgr. eest term. fl.		15.40	
Western II, cif 100 kgr. eest loco fl.			
Hard Winter II, 100 kgr.			
eest termiin	fl.	12.70	
Ameerika jahu, 100 kgr.			
eest termiin	§	6 ³ / ₄ —8 ¹ / ₄	
Rukis.			
Sisemaa, tonni eest loco	Mk.	200—202	
Kaerad.			
Sisemaa, tonni eest	Mk.	186—188	
10 IX. Odrad,			
suve (mineva-aast.)			
Sisemaa, tonni eest		190—216	
Odrad, talve (uus)			
Sisemaa, tonni eest		174.00—176.00	
Suhkur.			
C. S. R. Feinkorn, 50 kgr.			
eest, loco	£	11/10 ¹ / ₂	

okt. 50 kg. eest	£	11/4 ¹ / ₂
nov.—dets.	"	11/1 ¹ / ₂
Riis Burmah II, 50 kg. eest		14/1 ¹ / ₂
Rasv.		
Purelard American, 100 kg.		
eest	§	30 ³ / ₄
Steamlard	"	28.75
7. IX. Või, Berliini en gros		
hinnad, tsentneri eest:		
Sisemaa I sort	Mk.	177
" II "	"	164
" III "	"	148
Välismaa		
Uus Merimaa	"	186—188
Eesti või	"	186—187
Läti või, punane	"	185—188
" must	"	182—184
Siberi	"	179—182

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	30. VIII	31. VIII	2. IX	3. IX	4. IX	5. IX	6. IX	7. IX	9. IX	10. IX	11. IX
Frank	123.90	123.90	123.94	123.88	123.87	123.87	123.89	123.89	123.89	123.89	123.90
Dollar	4.8475	4.84 ²⁹ / ₃₂	4.8481	4.8478	4.8479	4.8474	4.8473	4.8469	4.8469	4.8476	4.8471
Rootsi kroon	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.10	18.098	18.10	18.10	18.10	18.10 ¹ / ₈
Daani kroon	18.21 ⁵ / ₈	18.21 ⁵ / ₈	18.21 ³ / ₄	18.21 ⁵ / ₈	18.21 ³ / ₄	18.21 ⁵ / ₈	18.21 ³ / ₄	18.21 ³ / ₄	18.21 ⁵ / ₈	18.21 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₄
Norra kroon	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ⁵ / ₈	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄	18.20 ³ / ₄
Saksa mark	20.3 ¹ / ₈	20.36,5	20.37 ¹ / ₄	20.37	20.368	20.36 ⁷ / ₈	20.36 ³ / ₄	20.36 ⁵ / ₈	20.36	20.36 ⁵ / ₈	20.36 ³ / ₄
Soome mark	192.95	192 ⁷ / ₈	192.90	192.95	192.95	192.95	192.90	192.95	192.95	192.95	192.90
Floriin	12.0968	12.0975	12.1018	12.0987	12.10	12.0975	12.0975	12.0975	12.0975	12.0950	12.0950
Liira	92.70	92.675	92.70	92.72	92.72	92.71	92.71	92.79	92.72	92.72	92.71
Helveetsia fr.	25.19 ³ / ₈	25.185	25.19 ¹ / ₈	25.19 ¹ / ₈	25.19	25.18 ⁵ / ₈	25.17 ⁷ / ₈	25.17 ⁵ / ₈	25.17 ¹ / ₈	25.16	25.17
Čehhosl. kr.	163.72	163.75	163.72	163.72	163.72	163.75	163.81	163.62	163.75	163.75	163.80
Belgia frank	34.87 ¹ / ₄	34.87 ¹ / ₈	34.888	34.89	34.88 ¹ / ₄	34.89	34.88 ⁵ / ₈	34.88 ³ / ₄	34.88 ⁵ / ₈	34.87 ⁵ / ₈	34.87 ³ / ₈
Šillingid	34.43	34.42	34.43	34.44	34.43	34.43	34.44	34.44	34.45	34.44	34.44
Pengo	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.79	27.78	27.79
Latt	25.20	25.21	25.20	25.21	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.20	25.19
Liit	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—	49.—
Červ.	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42	9.42
Nesti kroon	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19	18.19
Höbe p/unts	24 ¹ / ₄	24 ³ / ₁₆	24 ³ / ₁₆	24 ¹ / ₁₆	24 ³ / ₁₆	24 ¹ / ₈	24 d.	24 ¹ / ₁₆	24 d.	24 d.	23 ¹³ / ₁₆
Plaat. p/unts		240/—						240/—			
Kuld p/u.											
	B E R L I I N										
	29. VIII	30. VIII	2. IX	3. IX	4. IX	5. IX	6. IX	7. IX	9. IX	10. IX	11. IX
Naelsterling	20.36	20.363	20.368	20.368	20.365	20.365	20.361	20.355	20.355	20.364	20.366
Frank	16.44	16.44	16.43	16.44	16.44	16.44	16.44	16.425	16.435	16.435	16.435
Dollar	4.20	4.2005	4.202	4.202	4.201	4.2015	4.201	4.1995	4.1995	4.201	4.201
Rootsi kroon	112.50	112.47	112.50	112.51	112.49	112.50	112.50	112.43	112.48	112.49	112.50
Daani kroon	111.80	111.81	111.83	111.83	111.81	111.82	111.80	111.75	111.77	111.80	111.83
Norra kroon	111.80	111.82	111.84	111.85	111.84	111.84	111.83	111.79	111.79	111.82	111.83
Soome mark	10.55	10.552	10.554	10.554	10.552	10.557	10.556	10.548	10.549	10.552	10.552
Floriin	168.28	168.30	168.31	168.33	168.30	168.34	168.33	168.24	168.27	168.34	168.37
Liira	21.96	21.97	21.97	21.97	21.965	21.97	21.97	21.955	21.965	21.965	21.965
Helveetsia fr.	80.825	80.82	80.84	80.84	80.86	80.87	80.86	80.85	80.87	80.94	80.905
Čehhosl. kr.											
Belgia frank	58.39	58.37	58.39	58.38	58.39	58.375	58.37	58.35	58.35	58.365	58.38

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavaate kaupade nimikirjad ja hinnad (en gros).

		Kroonid.			Kroonid.
Jahud: nisu, pehme,	Ameerika ja Inglise	100 kg.	47.00—49.00	Heeringad, Schoti Matfulls 1929	tünn 42.00—50.00
" sõre, Ameerika ja Inglise	"	"	48.00—50.00	" Norra	" —
"J. Puhk ja Pojad" suurveski	"	"	15.50—16.10	Heeringad, Islandi	" 23.00—25.00
Jahu: rukki	"	"	23.30—24.50	Liha, sea, I sort	1 kg. 1.20—1.25
rukkipütül	"	"	40.00—50.00	Liha, looma, I sort	" 0.55—0.75
nisu, pehme—sõre	"	"	48.00—50.00	Õlikoogid, linaseemne	100 kg. 20.—
"J. Puhk ja Pojad" suurveski saadused. Hinnad arvatud 50 klg. eest ühes valge puuvillase kotiga.	"	"	48.00—50.00	" päevalille	" 20.—
Pütülijahu:	"	"	48.00—50.00	" suhkrupeedi	" 12.60
Rukkipütül patent (à 50 kg.) harilik	"	"	28.—	Jahu, päevalille	" 20.—
"Eesti Parem" saiajahu à 50 kg.	"	"	48.50	Segajõutoit I s.	" 19.30
"Kalev"	"	"	46.—	" II s.	" 17.75
"Taara"	"	"	45.—	Soja tangud	" 20.—
"Kungla"	"	"	42.—	Nisukliid	" 13.00—13.50
"Sampo"	"	"	40.—	Puuvillane riie, Bjas	meeter 0.59—0.73
Manna	"	"	51.—	" Mitkal	" 0.45—0.53
Granular	"	"	47.—	Lina, Liivi R. Saatejaam	1000 kg. —
" poolsõre	"	"	49.50	" Petseri	" —
" sõre	"	"	50.—	Kivistisi, auru, Yorkshire,	" —
A/S. Rotermanni teh.	100 kg.	"	15.85—18.45	2 korda pestud	1000 kg. 28.50—29.50
Jahu: rukki	"	"	22.80—23.40	" Newcastle	" 28.50—29.50
" pütül	"	"	39.90—49.40	" sepa	" 29.50—30.50
" nisu, pehme — sõre	"	"	—	Koks, gaasi, Tall. gaasivabrik	" 40.—
Vikid	"	"	14.40—14.70	Põlevkivi, I sort A fr-ko Kohtla j.	" 6.10
Rukis, Saksamaa	"	"	14.40—14.70	" II " B	" 5.50
" Poola	"	"	—	" III	" 4.90
Kaerad, toidu, Eesti	"	"	14.40—14.70	" Fenolaat, netto	100 kg. 9.50
" Saksamaa	"	"	—	" Gudron, brutto	" 12.25
Ristikhein, punane, Siberi, külvi	"	"	17.10	" Tooresõli, netto	" 9.25
Odrad, õlle	"	"	16.20—16.50	" Mootornafta	" 10.—
" toidu	"	"	—	Riigi turbatõstus: "Turvas"	1000 kg. 12.85
" neljatahuline	"	"	—	Põlevkivipigi franko j. Kohtla	100 kg. 11.25
Herned, valged, Vene	"	"	—	Raud, sordi	" 15.50—17.00
" Hollandi	"	"	—	" vits	" 17.00—28.00
Riis, Burma II	"	"	38.50	" plekk	" 18.00—28.00
Kartulid, eksport	"	"	—	" plekk, tsingitud	" 34.00—37.00
Kartulitärklis "Superieur"	"	"	39.00	" talad	" 14.00
Siirup, kartuli, 42%o	"	"	48.80	Teras, Inglise	" 75.00—100.00
Glükoos	"	"	45.70	" Saksa	" 75.00—150.00
Või, eksport, I sort	1 kg.	"	2.95—3.—	" vedru	" 27.50—30.50
Margariin, välismaa	"	"	1.17—1.22	tõõriistade	" 73.25—85.40
" kodumaa	"	"	1.09—1.15	Inglitina	" 500.—
Kaseiin, Eesti	100 kg.	"	74.—78.—	Seatina	" 67.00—68.00
Juust "Schweitsi", kodumaa	1 kg.	"	1.75—1.85	Vaskplekk, punane	" 200.00—220.00
Munad, eksport, I s. (kast 360 tk.)	kast	"	32.40—36.—	" valge	" 185.00—220.00
Kakao, Hollandi	1 kg.	"	1.30—1.75	Tsinkplekk	" 90.00—95.00
" Inglise	"	"	1.25—1.45	Masinaõli, Vene	" 27.00—28.00
Kohv, Rio, Santos	"	"	2.80—3.00	" Poola	" 24.40—26.80
" Keskk-Ameerika sordid	"	"	3.50—5.00	" Ameerika	" 29.00—31.50
Tee, laht., Orange Pekoe, Tseilon	"	"	5.20—5.65	" mootori	" 35.40—42.70
" Orange Pekoe, Java	"	"	4.70—5.30	" Poola	" 33.50—39.60
" Moning, Hiina	"	"	2.70—2.95	" auto Ameerika	" 39.65—103.70
Suhkur, peenike, valge, Saksam.	100 kg.	"	—	" Poola	" 45.75—61.00
" Inglise	"	"	—	Linaseemneõli	" 87.00—90.00
" Ts.-Slov.	"	"	—	Värnits	" 88.00—93.00
" Vene	"	"	—	Tsilindriõli, Ameerika	" 34.00—35.00
Suhkur, peenike, valge, Poola	"	"	33.75—34.25	" Vene 280 ^o	" 33.00
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun jaam Irboska ja Narva	"	"	3.40	" " 320 ^o	" 65.00—70.00
" Saksa	"	"	3.40	" Ameerika 280 ^o	" 31.10—36.60
Heeringad, Yarmouth, Matties	tünn	"	—	" " 320 ^o	" 44.00—54.90
" Schoti Matties	"	"	40.00—48.00	Nafta, Vene	" 12.50—13.00
				" Ameerika	" 11.90—12.50
				" Poola	" 12.20
				Petrooleum, Vene, sisternid ja vaadid	" 16.00—18.00
				" Am., sistern. ja vaadid	" 16.00—18.00
				Bensiin, Vene	" 41.40
				" Ameerika	" 41.40

Bensiin, Ameerika II s.	100 kg.	38 10
Eesti traktorbensiin		16 20—17 00
Pesusooda, kodumaa	"	10.00—10 50
Seebikivi %	"	27.45—30.—
Värvid, nigros., veessulav, välism. 1 kg.		5.50
" tsinkvalge, välism.	"	0.85
" tinavalge, ...	"	0.92—0.95
" ooker, ...	"	0.18—0.26
Vaetisained, salpeeter Norra kott		—
" salpeeter, Tšiili 75 kg.	"	22.30
" superfosfaat 18—20% 100 kg.	"	5.95
" thomasjahu 15—16% 100 kg.	"	6.30
" lubjasalpeeter 15 ¹ / ₂ %	"	21.35
" leonasalpeeter 26%	"	30 30
" kaalisool 40%	"	10.45
" kainiit 12%	"	4.50
Väavelhapanummoniaak 100 kg. kott		23.30
Lubjalämmastik 100		18.30
Vosvoriit, Eesti 25—27% 100	"	5 00
Kusenik 46%	"	53.25
Nitrofoska	"	31.60
Paber, rotatsiooni . . . . . 100 kg.		23.20
Tsement, Portland, Kunda pütt 170 kg.	tünn	8 90
Kriit, pestud . . . . . 100 kg.		6.90—7.30
Asfalt	"	7.25
Kivitorv	"	14.25—17.00
Puutorv	"	20.—25.—
Lubi	"	2.65—3.05
Kips, täkkides, franko vagun		—
" Irboska 1000 kg.		15.25
" jahvatatud	"	24.40
" krohvimise	"	36.60—42.70
Telliskivid, Is., Loksa fr. Tallinn 1000 tk.		57.00—60.00
" Silikat 1 S fr. vabr.	"	45 —
Tulitikud, orig. kast (5000 toosi)	"	130.—
Nahk, talla, Eesti, ... 1 kg.		2.70—3.60
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, I sort	"	3.75
Nahk, talla, Ameerika tooresn. valmistatud, II sort	"	3.65

Liverpooli börs. Puuvill.

American Fully Middling Inglise naela (lbs) eest
 9. IX ingl. pensid (d) loko 10.51, okt. 10.12, jaan.
 10.15, märts 10.21. 10. IX ingl. pensid (d) loko
 10.47, okt. 10.18, jaan. 10.23, märts 10.29.

Prahid:

Lina		
Tallinn — Stettiin	1000 kg. š.	20/—
" — Ghent	1016 kg. "	25/—
" — Dundee	"	32/6
" — Belfast	"	47/6

Takud		
Puumaterjalid	Standard	
Tallinn — London	"	š. 45/—
" — Hull	"	50/—
" — Southampton	"	60/—
" — Manchester	"	57/6
" — Grangemouth	"	42/6
" — Belfast	"	60/—
" — Antwerpen	"	47/6
" — Ghent	"	42/6
" — Rotterdam	Hfl.	24/—
" — Amsterdam	"	27.5
" — Dundee	š.	45/—

Segakaup

Tallinn — Stettiin	1000 kg. š.	12—25/—
" — London	1016 kg.	15—40/—
" — Stokholm	1000 kg. Rkr.	10—30/—
" — Stettiin	või tünn š.	1/6—
" — London	"	3/—

Tallinna börsi kursisedel.

		6 IX	7. IX	9 IX	10 IX	11 IX	12 IX
New-York	T.	—	—	—	—	—	—
1 dollar	O.	3.74.85	3 74 85	3.74 85	3.74 85	3.74.85	3.74.85
	M.	3.75.85	3.75.85	3.75.85	3.75 85	3.75 85	3.75.85
London	T.	—	—	—	—	—	—
1 naelsterl.	O.	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17	18.17
	M.	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22	18.22
Berliin	T.	—	—	—	—	—	—
100 S. riigim.	O.	89.20	89.20	89 20	89.20	89 20	89.20
	M.	89.80	89.80	89 80	89.80	89.80	89.80
Helsingi	T.	—	—	—	—	—	—
100 Soome m.	O.	9.40	9 40	9.40	9.40	9.40	9.40
	M.	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45	9.45
Stokholm	T.	—	—	—	—	—	—
100 Rootsi kr.	O.	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40
	M.	101.—	101.—	101.—	101.—	101.—	101.—
Kopenh.	T.	—	—	—	—	—	—
100 Daani kr.	O.	99.75	99.75	99.75	99.75	99.80	99.80
	M.	100.35	100 35	100.35	100 35	100.40	100.40
Oslo	T.	—	—	—	—	—	—
100 Norra kr.	O.	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70	99.70
	M.	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40	100.40
Paris	T.	—	—	—	—	—	—
100 Prants. fr.	O.	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65	14.65
	M.	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90	14.90
Amsterd.	T.	—	—	—	—	—	—
100 floriini	O.	150 20	150.20	150.20	150.20	150.25	150.25
	M.	151.—	151.—	151.—	151.—	151.05	151.05
Riia	T.	—	—	—	—	—	—
100 latti	O.	72.10	72.10	72.10	72.10	72.10	72.10
	M.	72.60	72.60	72.60	72.60	72.60	72.60
Zürich	T.	—	—	—	—	—	—
100 Helv. fr.	O.	72 15	72.15	72 15	72.20	72.20	72 20
	M.	72.75	72.75	72.75	72.80	72.80	72.80
Brüssel	T.	—	—	—	—	—	—
100 belgat	O.	52.10	52 10	52.10	52.10	52 10	52.10
	M.	52.60	52.60	52.60	52.60	52.60	52.60
Milano	T.	—	—	—	—	—	—
100 liiri	O.	19.60	19.60	19.60	19 60	19 60	19.60
	M.	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
Praha	T.	—	—	—	—	—	—
100 Čehh. kr.	O.	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10	11.10
	M.	11.30	11 30	11.30	11.30	11.30	11.30
Viin	T.	—	—	—	—	—	—
100 Austr. sh.	O.	52.75	52.75	52.75	52 75	52 75	52.75
	M.	53.35	53.35	53.35	53.35	53.35	53.35
Budapest	T.	—	—	—	—	—	—
100 pengot	O.	65.40	65 40	65.40	65.40	65.40	65.40
	M.	66.10	66.10	65.10	66.10	66 10	66.10
Varssavi	T.	—	—	—	—	—	—
100 slotti	O.	41.75	41.75	41.75	41.75	41.75	41.75
	M.	42.95	42.95	42.95	42.95	42 95	42.95
Kaunas	T.	—	—	—	—	—	—
100 litti	O.	37.—	37.—	37.—	37.—	37.—	37.—
	M.	37.60	37.60	37.60	37.60	37.60	37.60
Moskva	T.	—	—	—	—	—	—
100 rubla (čekk)	O.	192.50	192 50	192.50	192.50	192.50	192.50
	M.	194.—	194.—	194.—	194.—	194.—	194.—
Danzig	T.	—	—	—	—	—	—
100 guld-nat	O.	72.70	72.70	72.70	72.70	72.70	72.70
	M.	73.30	73.30	73.30	73.30	73.30	73.30